PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 46 (1734) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, sobota 24. februarja 1951 Cena 15 lir

KMETIJSTVO Istrskega okrožja

Znano je da je osnovna gospodarska panoga v Istrskem okrožju kmetijstvo, ker se z njim ukvarja 65 odst. vsega prebivalstva. Gospodarski načrt za leto 1951 je postavljen na to podlago in daje velike možnosti prav za krepitev kmetijstva in za njegov socialistični razvoj.

V ta namen je ljudska oblast določila za velika izsuševalna dela 33 milijonov din (20 za melioracijo doline Mirne, 7 milijonov za dolino reke Dragonje in 6 za izsuševanje ankaranskega področja).

Po dokončanih melioracijskih delih v dolini reke Mirne, ki bodo verjetno končana v mesecu aprilu, bo pripravljenih 210 ha zemlje za gojenje povrtnin. Poleg tega bo še 340 ha, na katerih goje danes žitarice, osposobljenih za nasade bolj donosnih kultur.

V letošnjem letu bodo regulirali reko Dragonjo od Kaštela do Sečjol in s tem preprečili poplave, ki so v prejšnjih letih napravile toliko škode (v letu 1948 za 3 milijone dinarjev).

Na ankaranskih solnah bodo letos zgradili namakalno mrežo na površini 200 ha, dalje bodo zgradili stanovanjsko stavbo in gospodarska poslopja ter tako ustvarili možnosti za večje izkoriščanje površine, od katere je danes plodne le 25 odst..

Za dvig vinske produkcije predvideva letošnji načrt povečanje obdelane površine in za obnovo vinogradov ter nasaditev oziroma priprave terena za 1 milijon novih trt.

Glede na to, da je v Istrskem okrožju 30 milijonov trt in da trta lahko rodi 30 let, vidimo, da je sprejeti načrt posledica nujne potrebe obnovitve vinogradništva, ki zahteva letno najmanj 1 milijon novih trt. V ta namen bodo organi zbirali posebne nasade in sredstva, s katerimi bodo izboljšali donos po kakovosti in po količini.

Prav tako bodo preskrbeli zadrugo z centralnih kleteh. S povečanjem obdelane površine, z novimi napravami za namakanje, z natančnim izborom semen in istočasno z uvozom samih plemenitih semen, z uvajanjem modernih kmetijskih naprav, ki jih bo poslala Istrskemu okrožju Jugoslavija, se bo povečalo pridelovanje zelenjave še v okviru letošnjega načrta na 24.300 ton. Za obnovitev že obstoječih in za nabavo novih sadik je predvideno 8 milijonov dinarjev, ki bodo kmetovalcem razdeljeni kot nagrada.

V letošnjem letu je predviden tudi nov nasad 40 tisoč sadnih dreves; število bo lahko znatno narasto, ako se bodo odgovorni organi ter kmetovalci sami zanimali za stvar.

Zmanjšanje obdelanega zemljišča žitaric za 5 odst. bodo nadoknadili s povečanim hektarskim donosom. Površina, na kateri bodo gojili sirk, bo povečana na 31 ha, kar bo zagotovilo naši industriji surovine. Povečanje površine sirka ker bo na škodo drugih žitaric, ker bodo v ta namen izkoriščene do sedaj neobdelane površine.

Načrt predvideva tudi pomnožitev goveda za 10 odst., kar predstavlja nujnost, ker je v preteklem letu zaradi suše bilo veliko pomanjkanje krme ter se je zmanjšalo število goveje živine za 15 odst.. Zaradi tega je ta problem posebno važen in je treba podvzeti vse ukrepe za ohranitev in opleme nitenje živine. Število prašičev se bo povečalo za 5 odst., perutnine pa za 20 odst. Perutnine za 20 odst. Za obrambo pred epidemijami bodo sprejeti posebni ukrepi. V ta namen so že ustanovili v Ankaranu 2 inkubacijski postaji. Naše kmetijske zadruge bodo imele pri tem važno nalogo.

Za pogozdovanje je predvideno 1.200.000 din, ki jih bodo porabili za izboljšanje nasadov ter za kritje stroškov za nasaditev. Pri tej težki nalogi bodo pomagale množične organizacije, predvsem SIAU.

Razvoj, krepitev in ustanavljanje novih zadrug ustvarjajo osnovo letnega plana za poljedelstvo. Načrt predvideva materialno pomoč, boljšo organizacijo dela in druge ukrepe, ki bodo napravili iz naših zadrug vzorna gospodarstva. V ta namen bodo nagrajeni vsi organi ljudske oblasti in vse množične organizacije, ki bodo podpirale razvoj zadružništva, t. j. razvoj socializacije podeželja.

Načrt predvideva izgraditev 8 novih zadružnih domov in delno zgraditev na nadaljnjih 10, kar pomeni, da bo uporabljenega gradbenega materiala za 19 milijonov din.

Drugi činitelj, ki bo pospešil ta razvoj, je mehanizacija kmečkega dela, ki bo sistematično vpeljana. Stroje bo dobavila Jugoslavija, ki bo ne le prispevala krepitvi kmetijstva samega, temveč bo sprostila tudi znaten del delovne sile, ki je bila doslej zaposlena v kmetijstvu, in ki jo bo odslej mogoče zaposliti v drugih panogah splošne gospodarske dejavnosti Istrskega okrožja.

Močna opozicija proti vladi v ital. demokristjanski stranki

De Gasperi v nevarnosti, da ne prodre s predlogom za izredna pooblastila, zaradi njegove notranje opozicije - Nadaljevanje razprave o oborožitvi - Pogajanja med PSLI in PSU - Komentarji angleškega tiska o napovedanem obisku De Gasperija in Storze

RIM, 23. — Demokristjanska parlamentarna skupina je danes zaključila razpravo o izrednih pooblastilih vladi. Zaključno besedo je imel De Gasperi, nakar so stavili na glasovanje resolucijo, ki načelno odobrava zakon za izredna pooblastila vladi. Izid glasovanja je pokazal dokaj močno opozicijo proti vladnim načrtom.

Za vlado je glasovalo 189 poslancev, proti 30, vzdržalo pa se jih je 55. V političnih krogih poudarjajo, da je to prvi krat, da se je v demokristjanski skupini pokazala opozicija in da se je tako veliko število poslancev vzdržalo. Do sedaj so posamezni člani med razpravami v parlamentarni skupini sicer večkrat kritizirali De Gasperijevo vlado, vendar pa je pri glasovanju vlada vedno dobila ogromno večino.

Če ta opozicija ne bo pri glasovanju v parlamentu spremenila svojega stališča, je možno, da načrt zakona za izredna pooblastila vladi sploh ne bo v parlamentu prodrl.

V parlamentu se je nadaljevala razprava o oborožitvi. Socialist Tolloy je med razpravo poudaril poslabšanje mednarodnega položaja, poudarjal pa je še, da to ni pripisati Sovjetski zvezi, ki da je ob raznih prilikah pokazala, da spoštuje svoje obveznosti, pač pa ZDA, ki so «s Trumanovo doktrino o vojaških pogodbah z nepriznanjem Kitajske, z neizvajanjem mirovne pogodbe za Trst, z napadom na Formozo, pokazale svojo voljo po nadvladi».

Govornik je tudi glede notranjega položaja ugotovil poslabšanje, ki ga pripisuje policijski zatiralni politiki vlade ter zanemarjanju socialnih vprašanj. Poudaril je še, da bodo izdatki za oboroževanje še zaostrili socialne borbe.

Poslanec Cavinato, pripadnik socialistične unitaristične stranke (PSU) je izjavil, da je njegova stranka zagovornica politike nevtralnosti. Ne strinja pa se s komunisti, ko pravijo, da re bi v nobenem primeru prijeli za orožje proti Rusiji. «Če bi bila Italija napadena, naj bo napadalec kdor koli, se mora braniti in bojevati». Pripomnil je, da v sedanjem položaju obnoviti vojno industrijo pomeni oborožiti bolj stranko nego domovino kot enoto, in je zaključil, da je «zelo nevarno, izročiti orožje ljudstvu, ki je duhovno razdeljeno».

Zadnji je govoril demokristjan Spoleti in splošna razprava se je zaključila. Prihodnja seja parlamenta bo v torek.

V senatu se je zaključila splošna razprava o zakonu za volitve pokrajinskih svetov. V torek se bo začela razprava o posameznih členih zakona.

V parlamentarni komisiji za zunanje zadeve je zunanji minister Sforza poročal o italijansko-francoskih razgovorih. Glede francoskega načrta o evropski vojski je Sforza med drugim izjavil: «Evropska vojska je poznejši objektiv. Bližnji objektiv je skupna vojska, iz katere mora iziti evropska vojska». Potrdil je, da je Italija zaprosila Francijo, naj jo predstavlja v pododborih za surovine. Izjavil je nato še, da so v Santi Margheriti sklenili, da «bodo izpraznili predale, kjer spi toliko upravičenih pritožb», in da so na tej konferenci razpravljali o nujnejših in važnejših vprašanjih svetovnega miru, ter je zaključil, da «bodo dejanja kaj kmalu pokazala praktični in plodni značaj sestanka».

Danes popoldne sta se ponovno sestala izvršilni odbor Saragatove stranke (PSLI) in socialistične unitaristične stranke (PSU) Delegati PSU so na podlagi današnjega sklepa sporočili, da so predlogi PSLI nesprejemljivi. Po sestanku so delegati izjavili, da se pogajanja nadaljujejo.

Vodstvo PSLI vztraja na stališču, da bi na kongresu za združitev obeh strank morali zavzeti stališče, da se s kongresom zaključi obdobje sedanje opozicijske politike PSU in sedanje sodelovanja PSLI v vladi, ker da bo kongres za združitev odprl novo razdobje politične borbe v Italiji.

Vodstvo PSU pa poudarja, da ne more priti do kongresa za združitev, če PSLI prej ne izstopi iz vlade. Izraža se tudi mnenje, da bi bilo treba kongres odložiti na dobo po upravnih volitvah.

Angleški tisk piše danes o napovedanem obisku De Gasperija in Sforze v Londonu, «Timesov» diplomatični urednik piše, da ni dvoma, da bo v bistvu šlo za vljudnostni obisk. «Sedaj, ko je bilo kolonialno vprašanje urejeno v Lake Successu», piše list, «se zdi, da med obema državama niso ostala nerešena kaka posebna vprašanja. Vendar bo od danes do dneva obiska morda mogoče natančneje predvidevati vprašanja, o katerih bo treba razpravljati na morebitni konferenci štirih med Francijo, Veliko Britanijo, ZDA in SZ. Nedvomno bosta želela italijanska ministra seznaniti angleško vlado italijanskem stališču glede vprašanj, ki se tičejo Italije. Italija ima tudi velik interes pri vprašanju dobavljanja surovin, in morda bo želela podpore Velike Britanije v tozadevnem tristranskem svetu v Washingtonu za surovine, kjer ni zastopana. Dalje bi lahko razpravljali o številnih vprašanjih, ki se tičejo odnosov Italije z njenimi sosedi in o obrambi sredozemskega sektorja».

«Morda», dodaja dopisnik, «bodo razpravljali tudi o italijanskih zahtevah za revizijo mirovne pogodbe».

«Daily Mail» je mnenja, da bodo verjetno razpravljali o sledečih vprašanjih: «italijanski prispevek za evropsko zvezo, bodočnost Trsta uprava Libije, zaposlitev italijanskih delavcev v angleških premogovnikih, britanski izvoz premoga v Italijo, trgovinski odnosi ter uporaba kreditov v funtih šterlingih s strani Italije».

DJAKARTA, 23. — Indonezija se je odločila vzpostaviti z bonnsko vlado normalne diplomatske odnose.

Novi izstopi iz KP Italije

MANTOVA, 23. — Časopisi poročajo o novih izključitvah iz KP Italije. Gre za tri sindikaliste iz Mantove, ki so: Giovanni Bonventi, Andrea Bertazzoni in Casimiro Zanella. Te izključitve opravičujejo s tem, da se omenjeni trije strinjajo s Cocconijem, ki je izstopil iz KP Italije v znak solidarnosti s Cucchijem in Magnanijem, in da so s tem preskrbili partijsko disciplino. Zanella in Bonventi sta za časa fašističnega režima zbežala v Sovjetsko zvezo.

V Ascoli Piceno pa je bivši politični tajnik pokrajinske zveze Nennijeve kominformistične stranke Eolo Marsetti izstopil iz stranke in je takoj nato ustanovil neodvisno sekcijo, v katero se je že prijavilo večje število bivših članov Nennijeve socialistične stranke.

Indijsko stališče o kašmirskem vprašanju

NOVI DELHI, 23. — Uradni predstavnik je izjavil, da indijska vlada ni zadovoljila z angleško-ameriškimi predlogi za rešitev kašmirskega vprašanja. Pripomnil je, da so že poslali tozadevna navodila indijskim delegatom v Lake Success, ni pa hotel povedati vsebine teh navodil.

O zaupnici Plevenovi vladi bodo glasovali v torek

Po dolgi razpravi so bili zavrnjeni vsi načrti za volivno reformo in Pleven je postavil vprašanje zaupnice o vladnem načrtu

PARIZ, 23. — Že 48 ur razpravljajo v narodni skupščini o volivni reformi in večina zavrača predloge, ki jih postavljajo posamezne skupine. Od včeraj je bilo zavrnjenih devet predlogov. Ljudski republikanci in komunisti glasujejo proti vsakemu predlogu, ki predvideva dvojno glasovanje, ostali pa sistematično zavračajo vsak načrt, ki predvideva enkratno glasovanje. Tu pa tam pride tudi do prerekanja med nasprotniki.

Danes je govoril v skupščini predsednik vlade Pleven in je izjavil, da vlada odkrito želi volivno reformo. Dejal je, da bi v primeru, da bi ostal veljaven sedanji zakon, dobile zopet manjšine, če bi se organizirale, možnost, da izkoristijo položaj in zrušijo vlado, kar bi prineslo težave v sedanjem položaju. Tvegamo, da bi se znašli pred skupščino, ki ne bi dovolila nobeni vladi, da se obdrži, s čemer bi bilo konec sedanje ustave».

Pleven je dejal, da bila KP za ohranitev sedanjega sistema. Pri tem je omenil Nemčijo po letu 1919, da bi dokazal, kako je nepriročen proporcionalni sistem. Sedanji vladni kompromis mora v sedanjih okoliščinah dati državi večja jamstva za stabilnost. Zaključil je: «Jasno je, da preostane vladi samo eno, namreč da prenese vse na tehtnico in postavi vprašanje svojega obstoja».

Po izjavi Plevena je bilo določeno, da bodo glasovali o zaupnici v torek popoldne, in sicer v zvezi z vladnim načrtom. Prej pa je narodna skupščina odbila 9 predlogov, ki so jih predložili poslanci različnih strank.

Če bo vlada uspela pri svojem načrtu, ga bodo predali komisijam v nadaljnjo razpravo. V komisijah bo prišlo najbrže ponovno do nasprotij med MRP in radikali o vprašanju dvojnega glasovanja.

Kakor poročajo, je francoska policija včeraj aretirala inž. Louisa Hureta, uslužbenca vojnega ministrstva. Ta je javil, da so pred tremi dnevi izginili iz njegovega avtomobila važni načrti o francoskih protitankovskih topovih.

Adenauerjeva vlada o saarskem vprašanju

BONN, 23. — Danes je ameriški visoki komisar v Nemčiji Mac Cloy obvestil Adenauerja, da ga bo obveščal o vseh razgovorih na morebitni konferenci štirih, kakor tudi o vsebini razgovorov namestnikov zunanjih ministrov. Adenauerjeva vlada je zjutraj pregledala mednarodni položaj. Bavila se je med drugim tudi z včerajšnjo izjavo francoskega zunanjega ministra Schumana o posarskem vprašanju. Neki glasnik vlade je izjavil, da zahodno-nemška vlada ne ve, zakaj je bilo potrebno omeniti Schumanu «posarsko vprašanje v tem težkem mednarodnem položaju». Nemška vlada ima za potrebno objasniti, da ni spremenila svojega stališča do Posarja, vprašanja ki ga bo mogla rešiti le mirovna pogodba.

Kot javljajo iz Londona, so tam dobro obveščeni krogi mnenja, da bodo zahodne sile verjetno ob koncu prihodnjega tedna javile svoj sporazum glede novega okupacijskega statuta. Pravijo, da je dala Nemčija zagotovila, da bo plačala pred in povojne nemške dolgove.

Tiskovni urad Schumacherjeve socialdemokratske stranke se je danes izrekel proti podpisu Schumanovega načrta, če ne bi prej rešili naslednjih točk: 1. odpravili mednarodno porursko oblast; 2. obdržali zveze med nemškimi industrijami premoga in jekla; 3. obdržali izenačevanja blagajne in nemški organ za prodajo premoga.

Socialna demokracija očita kanclerju Adenauerju, da niti s podpisom Schumanovega načrta zaradi političnih vzrokov. S tem načrtom se bo mogla okoristiti samo Francija, ne pa vsa Evropa. V tem načrtu ne smejo biti enake pravice kot pogoj, temveč kot načelo.

Eisenhowerjev sestanek z Mochom

PARIZ, 23. — Francoski minister za obrambo Moch je sprejel danes Eisenhowerja, ki ga je spremljal general Gruenther, vodja glavnega stana.

Kakor javlja uradno poročilo atlantskega glavnega stana, se Eisenhower doslej še ni zmenil s francosko vlado glede graditve ameriških letalskih oporišč v Franciji. Glede vesti o premestitvi glavnega stana ameriških letalskih sil v Evropi iz Wiesbadena pa pravi poročilo, da te načrte za enkrat še pregledujejo in se še niso odločili za Pariz ali kakšno drugo mesto.

Danes se je v Parizu sestal izvršilni odbor konference za evropsko vojsko, v katerem so Francija, Italija, Belgija, Luxemburg in Nemčija. Države, ki so poslale na to zasedanje samo svoje opazovalce, bodo obvestili o tem zasedanju. Naloga izvršilnega odbora je dati direktive političnemu in vojaškemu odboru, ki bosta pričela delati prihodnji teden.

Ultimat zelandske vlade pristaniškim delavcem

CAMBERRA, 23. — Vlada Nove Zelandije je ukazala pristaniškim delavcem, ki stavkajo, naj se v ponedeljek vrnejo na delo.

Minister za delo je izjavil, da je «vlada odločena doseči spoštovanje zakona in uvesti red».

Znano je, da je vlada Nove Zelandije zaradi stavke pristaniških delavcev v soboto razglasila stanje narodne pripravljenosti.

FRANKFURT, 23. — Iz jetnišnice Landsberg so zopet izpustili štiri vojne zločince, ki so bili obsojeni od 10 let do dosmrtne ječe zaradi zločinov proti človeštvu v bivšem koncentracijskem taborišču Flossenburgu.

Močan topniški dvoboj na bregovih reke Han

Slabo vreme ovira operacije - Pritisk sil OZN na srednjem bojišču in odpor Kitajcev

TOKIO, 23. — Po vesteh iz prvih bojnih črt je sedanja ofenziva sil OZN na osrednji Koreji v glavnem borba proti slabemu vremenu. Ceste so razmočene zaradi snega, ki se topi, reke so narasle in odnesle precej mostov. Na zahodnem delu srednjega bojišča so sile OZN danes napredovale za 3 km. Poročila govore o odporu sovražnika, ki se je zelo povečal, vendar izjavljajo častniki, da ne vidijo nobenih dejstev, po katerih bi mogli sklepati, da je zavezniška ofenziva že prišla v stik z glavnimi sovražnikovimi silami. Na odseku pri Hoengsongu so zasedli važno višino zahodno od mesta. Po poznejših poročilih, naj bi Američani dosegli Hoengsong. Pri tem odseku so letala preskrbovala pehoto z bencinom, prehrano in municijo, ker so ostale čete brez vsake veze z zaledjem, ko so reke porušile mostove in je promet po cestah popolnoma onemogočen zaradi globokega blata. Potem ko so ameriške čete zasedle Piongchang so napredovale danes približno 6 km izven mesta.

Kakor poročajo, so južnokorejske čete prišle v stik s sovražnikom približno 7 km od Yongvola. Z drugih bojišč poročajo, da so izvidnice sil OZN naletele na močan odpor. Med obema bregovoma reke Han se je nadaljeval topniški dvoboj. Kakor pravijo ameriški častniki, so danes kitajski in severnokorejski topovi izstrelili toliko granat, kolikor jih niso v zadnjih dveh tednih. Ameriški topovi so obstreljevali z vžigalnimi granatami Seul, težki minometi in topovi sovražnikov pa so odgovarjali na to ogenj. Dve sovražnikovi izvidnici, ki sta hoteli prekoračiti reko Han, sta naleteli na topniško zaporo.

Danes so se pojavila nad korejskim nebom zopet letala na reakcijski pogon sovjetskega izdelka. Napadla so neko ameriško lovsko letalo v bližini Anjuja. Kljub veliki premoči se je letalo vrnilo v svoje oporišče.

Thulgdood Marshall, zastopnik Zveze za emancipacijo temnopoltih ljudi, ki je obiskal Tokio in korejsko bojišče je danes izjavil v San Franciscu, da so črnci, ki se borijo na Koreji, predmet diskriminacijske rasistične politike. V zvezi s tem, je dejal, črnci ne morejo pred vojaškimi sodišči dokazati svoje nedolžnosti. Vojaška sodišča porabijo samo dve uri, da obsodijo črnca. Marshall je dejal, da vojaški sodniki nimajo nobenega smisla za resnico, kadar gre za črnce. Dognal je, da si ni mogel še noben črnec izbrati svojega branilca. Prav tako je izjavil, da črnce zelo hitro obsodijo nepokorščine pred sovražnikom. Nobenega belega vojaka niso zaradi tega obsodili več kot na 5 let zapora, medtem ko so za isto dejanje že obsodili 15 črnih vojakov na dosmrtno prisilno delo.

Na Formozi so imeli danes prvi letalski alarm. Tja sta prispela generala Hoyard Turner, poveljnik 13. letalske skupine in Francis Olds, poveljnik ameriške mornarice na Filipinih. Sestala sta se z admiralom Arthurjem Strublejem, poveljnikom VII. pomorske skupine ZDA, ki je sedaj na Formozi in se razgovarja s Cangkajškom in njegovimi vojaškimi svetovalci. S tem v zvezi širijo vesti, da bi kitajski nacionalisti poslali dve diviziji na Japonsko. Ta predlog je dal Cangkajšek in kakor je danes izjavil kitajski nacionalistični general Hosingching, bi bilo dovolj 150 tisoč mož, da bi branili Japonsko pred napadom.

V Saigonu so razširili vesti, da je Hočiminh odpotoval v Peking, kjer je zahteval povišanje dobav težkega orožja in predvsem topništva. Že nekaj dni sem širijo vesti, po katerih bi bil Maocetung v Moskvi. Isto trdijo tudi nekateri za Hočiminha.

Poziv pekinški vladi odbora OZN za dobre usluge

NEW YORK, 23. — Odbor OZN za dobre usluge je poslal vladi LR Kitajske sporočilo, da želi stopiti v stik z njo. V krogih OZN pa izjavljajo, da odbor še ni stopil v stik s Pekingom. Domnevajo, da je sporočilo izročil švedski odpravnik poslov v Pekingu.

Odbor se je danes sestal na neuradni seji v prostorih OZN.

Beg filmske igralke z Madžarske

DUNAJ, 23. — List «Die Presse» piše, da je znana madžarska filmska igralka Katalin Karady zbežala in da je prišla v Salzburg. Izjavila je, da je še v nedeljo pela na budimpeštanskem radiu. Katalin Karady so malo pred koncem vojne nacisti obsodili na smrt, ker so jo obtožili vohunstva v korist zaveznikov.

Beograjski radio o Stalinovih izjavah

BEOGRAD, 23. — Beograjski radio komentira zadnje Stalinove izjave in pisanje kominformističnih listov o tem ter poudarja, da kampanja za mir, ki jo razglaša Stalin, dejansko ne pomeni drugega nego zakrinkanje ojačane sovjetske vojne moči. Komentator navaja vrsto podatkov o povečani oboroževalni satelitskih držav in posebno Vzhodne Nemčije. Izjavil je, da 2.000 bivših nacističnih častnikov dela za reorganizacijo nemškega letalstva ter jedrskega v Memelu pa gradijo v povečanem tempu podmornice, in ravno tako ladjedelnice v Stettinu.

LA VALLETTA, 23. — Guverner je razpustil skupščino. Nove splošne volitve bodo v prvi polovici aprila.

„Tehnični" poraz Attleeja

Govori se, da bo angleška vlada zahtevala revizijo imenovanja ameriškega admirala za vrhovnega poveljnika atlantskih pomorskih sil - Konec stavke železničarjev

LONDON, 23. — Angleška vlada je danes popoldne doživela v spodnji zbornici «tehnični» poraz. Vendar to ne bo imelo za posledico, da bi Attlee podal ostavko vlade in ni, da bi razpustil zbornico, to pa kljub temu, da so konservativni poslanci po današnjem glasovanju na ves glas zahtevali odstop vlade. Zbornica je glasovala z 242 glasovi proti 234 za zakonski osnutek, ki ga je na osebno pobudo predložil konservativni poslanec Bevins in ki zahteva nekaj liberalizacije pri sedanjem nacionaliziranem cestnem prometu. Zakon so odobrili kljub ugovarjanju ministra za promet. Današnji «poraz» vlade v zbornici razlagajo z dejstvom, da je ob petkih vedno precej medel dar v parlamentarnih razpravljanjih. Na ta dan namreč se začne zasedanje že ob 11 zjutraj in ne ob 14.30, kot je to običajno v drugih dneh, in na dnevnem redu imajo samo razpravljanje o zakonskih osnutkih, ki jih predložijo poslanci na svojo osebno pobudo. Poslanci, ki morajo biti od ponedeljka do četrtka navzoči v zbornici, izrabijo petek, da se vrnejo domov. Posebno imajo to navado poslanci iz Škotske, ki so večinoma laburisti.

Kakor se je zvedelo v uradnih krogih, si je dal Attlee prinesti vse listine glede imenovanja ameriškega admirala Williama Fechtelerja za vrhovnega poveljnika atlantskih pomorskih sil. Ministrski predsednik je sprejel tudi ministra za obrambo Shinwella, s katerim se je pogovarjal glede tega imenovanja, ki je povzročilo tolikšno nezadovoljstvo v Angliji in ga je izrabil Churchill v svojem včerajšnjem napadu v spodnji zbornici. O tem vprašanju bo razpravljal Attlee tudi z Bevinom, ko se bo vrnil v svoj urad ob koncu prihodnjega tedna. Bevin je bil, kot znano, angleški delegat na bruseljski konferenci. Glede Bevina so tudi sedaj širili vesti, da bo našel Attlee zanj namestnika v prihodnjih 15 dneh. O tej zadevi je danes vprašal neki novinar Bevina, kaj misli on o svojem odstopu. Odgovoril je: «Nisem še mrtev». Zvedelo se je tudi, da je Bevin poklical na posvetovanje v London angleškega poslanika v ZDA Oliverja Franksa.

Danes je obiskal podtajnika Foreign Officea Kennetha Younger poslanik ZDA v Londonu Walter Gifford. Na zunanjem ministrstvu so zanikali, da bi se oba diplomata razgovarjala o «pomorskih vprašanjih». Vendar je zanimivo, da menijo, v Londonu, da bi lahko angleška vlada svetovala svojemu predstavniku v svetu namestnikov držav atlantskega pakta, naj umakne angleško odobritev glede imenovanja admirala Fechtelerja.

Kakor javljajo iz Washingtona, je neki uradni glasnik zunanjega ministrstva izjavil da ameriška vlada ni dobila z angleške strani nobenega obvestila, po katerem bi angleška vlada zahtevala revizijo imenovanja ameriškega generala za vrhovnega poveljnika atlantskih pomorskih sil. Do tega imenovanja - je izjavil - uradno še ni prišlo in ni hotel več razpravljati o tem vprašanju.

Istega glasnika so tudi vprašali, kaj misli o predlogih Pietr. Nennija in namestnika zunanjega ministra LR Kitajske v Berlinu na kominformističnem zasedanju «sveta miru». Glasnik je omenil, da obstoji v okviru OZN odbor za dobre usluge, ki se trudi najti mirno rešitev korejskega vprašanja. Dodal je, da niso doslej predlagali ameriški vladi za sestanek petih zunanjih ministrov.

Kot vse kaže, je novi minister za delo Aneurin Bevan uspel pri svojih naporih za preprečitev splošne stavke angleških železničarjev. Minister je danes trikrat sprejel zastopnike vseh treh sindikatov in dvakrat zastopnike železnic. Obe stranki sta se tudi skupno sestali in sta končno 6 ur pred pričetkom napovedane stavke železničarjev po vsej Angliji dosegli sporazum ki določa povišek plače za 7.5 odst. S tem pa bodo imele železnice primanjkljaj približno 12 milijonov funtov šterlingov na leto. To vsoto bodo delno krili s povišanjem cen voznih listkov in prevoznih tarif za blago. S tem se je 450 tisoč železniških delavcev in nameščencev po svojih treh sindikatih začasno odpovedalo nadaljnjim zahtevam.

Jessupove izjave o politiki ZDA

NEW YORK, 23. — Trumanov izredni poslanik Philip Jessup je danes govoril na vseučilišču v Schenestadyju v državi New York. Po njegovem je namen ameriške zunanje politike nadaljevati z iskanjem miroljubne rešitve vseh vprašanj, na da bi prišlo pri tem do predaje ali kapitulacije. Jessup je ostro napadel tiste, ki mislijo, da je rešilno sredstvo za ZDA v preventivni vojni. To mnenje imajo za neizbežen zaključek ljudje, ki kritizirajo ameriško zunanjo politiko. Te osebe so boječe in imajo disfatistično mnenje, da ZDA in druge države nimajo druge sile razen atomske bombe. «One mislijo, z drugimi besedami» je dejal Jessup, da ameriško ljudstvo nima srca v telesu».

Jessup je nato navedel 7 točk programa «miru s pomočjo moči»:

1. Zgraditev obrambne sile: 2. Obdržanje odprtih vrat za pogajanja. V tej zvezi dokazuje zadnja nota Sovjetski zvezi našo pripravljenost za razgovore o vzrokih napetosti in za njih odpravo; 3. Ti koraki naj odvrnejo Sovjetsko zvezo od napada na ostali svet; 4. Za primer, da bi Sovjetska zveza vztrajala na vojni proti svetu, podvzemamo korake, ki naj nas spravijo v boljši obrambni položaj in nam omogočijo zmago; 5. Če naj sovjete odvračamo od napada, se bomo znašli za daljšo dobo v oboroženem miru. Za ta čas moramo podvzeti ukrepe, da bodo Združene države lahko to vzdržale; 6. V sovjetski politiki lahko pride do spremembe ali pa tudi ne. Če pride do te spremembe, potem je to dobro za nas; 7. Če pa do te spremembe v sovjetski politiki ne pride, potem nismo opustili ničesar kar bi morali storiti in nismo v naši moči ničesar bistvenega izgubili».

Perkinsov povratek v ZDA

NEW YORK, 23. — Državni podtajnik za evropska vprašanja George Perkins se je včeraj vrnil iz Evrope. Izjavil je, da so Evropejci «na splošno naklonjeni konferenci štirih, čeprav si ne delajo prevelikih utvar o možnosti uspeha, «Evropejci», je pripomnil Perkins, «so odločeni dati svoj doprinos za ohranitev miru v svetu».

Truman in Acheson na oddihu

WASHINGTON, 23. — Bela hiša javlja, da bo Truman odpotoval v petek v Florido, kjer bo tri tedne na odmoru.

Državni tajnik Acheson pa je danes popoldne odpotoval v New York, od koder bo z letalom odpotoval na Bermudske otoke, kjer bo ostal dva tedna, da se odpočije.

Kakor pravijo v krogih ameriškega kongresa, ne bo Truman tretjič kandidiral za predsedniško mesto. Kot znano se bo Trumanovo predsedovanje končalo 20. januarja 1953. Njegovi prijatelji menijo, da bi Truman samo hotel zasesti svoj stari sedež v senatu. Opazovalci v Washingtonu so mnenja, da se glede tega Truman ne bo izjavil pred pričetkom prihodnjega leta in bo njegova odločitev temeljila v glavnem na tedanjem položaju v svetu.

Dunajski župan kandidat za predsednika republike

DUNAJ, 23. — Socialistična stranka je na plenarnem sestanku sklenila, da bo predložila kot svojega kandidata za predsednika republike dunajskega župana gen. Theodorja Koergerja.

Jošida o mirovni pogodbi

TOKIO, 23. — Japonski ministrski predsednik Jošida je danes izjavil parlamentu, da v primeru, da LR Kitajska ali Sovjetska zveza ne bi podpisali mirovne pogodbe in bi skušali imeti svoje čete na Japonskem, se bi Japonska sklicevala na pravico samoobrambe.

Jošida je pripomnil, da čeprav obstaja na podlagi potsdamske izjave možnost, da nekatere države odklonijo podpis mirovne pogodbe z Japonsko in jim pri tem ostane pravica imeti svoje čete v tej državi, ni Japonska obvezana zadostiti tem zahtevam.

ŠE O OPCIJAH

Znameniti istrski iredentist, ki sedi v rimskem parlamentu in ki mu je ime onorevole Attilio Bartole je 8. t. m. pismeno vprašal italijanskega zunanjega ministra grofa Sforzo o tako imenovanih «kršitvah sporazuma od 23. decembra 1950 glede opcij». Na njegovo vprašanje mu je Sforza odgovoril pismeno med drugim tudi sledeče:

«Do sedaj nimamo zadostnih elementov, da bi si mogli ustvariti celotno sodbo glede postopanja krajevnih oblasti do tistih, ki vršijo pravico opcije na ozemlju priključenem Jugoslaviji na način, ki je določen v sporazumu od 23. decembra 1950. Do zdaj je treba priznati, da zadržanje glede tega vprašanja, ki so ga zavzele osrednje jugoslovanske oblasti ne nudi posebnih povodov. Praktično sta jugoslovanska in italijanska vlada dovolili optantom celo obširnejše termine od tistih, ki jih predvideva sporazum. Na vsak način pa vam lahko jamčim, da diplomatične in konzularne italijanske oblasti v Jugoslaviji z največjo pazljivostjo zasledujejo potek opcij in se zavzemajo za pravilno izvajanje decembrskega sporazuma, ki ima namen napraviti konec eni izmed najtežjih krivic, ki jih je določ la mirovna pogodba».

Iz včerajšnjih poročil tržaškega italijanskega šovinističnega tiska je razvidno, da istrski CLN v Trstu s tem odgovorom grofa Sforze nikakor ni zadovoljen. Ta tisk namreč že več tednov vsak dan vodi strupeno gonjo sovraštva in hujskanja proti Jugoslaviji prav na podlagi nekaknih vesti o kršitvi decembrskega rimskega sporazuma glede opcij. Ni treba posebej poudarjati, da so temu tisku opcije zgolj najnovejši in zelo prikladen vzrok za novi val te protijugoslovanske iredentistične in šovinistične kampanje. Zato govorijo o «nasilju, obstrukciji zastraševanju» itd. In vsa zadeva postaja podobna tistim histeričnim, ogabnim in kriminalnim fantastičnim izmišljotinam, s katerimi je isti tisk polnil svoje stolpce ob priliki lanskoletnih aprilskih volitev v Istrskem okrožju. Tedaj je ta tisk kar na debelo celo pustošil domove istrskih Italijanov, pobijal žene in starce, kar je sevedla moral potem demantirati.

Toda, kaj zato!

Cilj, ki ga je zasledoval in ga zasleduje ta tisk še danes je bil doseženi: javnost je bila alarmirana in njegovim protijugoslovansko vzgojenim čitateljem treh generacij je bilo v njihovo sovraštvo prilitega še nekaj strupa.

No, pri vsem tem pa se še posebej odlikujejo tržaški kominformisti s svojo propagando, katera v tej najnovejši kampanji okrog opcij prednjači, kljub temu, da je njen glavni tozadevni specialist Pandullo odšel v redakcijo fašističnega dnevnika, da bi tudi tam pokazal in jih naučil, kako je treba pravzaprav voditi protijugoslovansko gonjo laži, v kateri se je ta sardinjolski šovinist pokazal za nedosegljivega. Tako se torej dogaja, da so kljub omenjeni izgubi ostali kominformisti še nadalje na čelu fašističnega bruhanja protijugoslovanskega sovraštva in nadkrilujejo vse, kar je bilo do sedaj v Trstu v to svrho natiskanega v zadnjih tridesetih letih.

Vse to pa je seveda popolnoma logična posledica tiste hegemonistične in napadalne politike birokratske kaste ZSSR, ki se mora nujno posluževati metod, katerih se je v preteklosti in katerih se bo tudi v bodočnosti posluževal vsakokratni napadalec in rušitelj miru. Te metode so fašistične metode, a njihovi nosilci so iredentisti, ki so po uradnem priznanju voditeljev fašizma njegova prava podlaga in njegov izvor ter začetek. Današnje iredentistične metode, izpopolnjene s kominformistično podivjanostjo, pa so le najnovejša oblika fašističnih metod napadalne politike, katera grozi, da bo ponovno porinila ves svet v tretjo svetovno klanje. Zato nosilci take politike ne morejo biti zadovoljni z odgovorom italijanskega zunanjega ministra, ki bi bil pač prvi presrečen, če bi mogel s prstom pokazati na kakršen koli, pa tudi najmanjši postopek, s katerim bi jugoslovanske oblasti kršile decembrski rimski sporazum ne samo v pogledu opcij, temveč tudi glede vseh ostalih sklepov, ki jih sporazum vsebuje.

Niso zadovoljni, ker hočejo zdražbo, ker hočejo nemir, spopade — vojno.

Zato velja obojim odločna borba za preprečenje in one mogočanje njihovih zločinskih namenov, pokritih z bobnečimi frazami o miru.

Za sodelovanje Italije v svetu za skrbništvo

LAKE SUCCESS, 23. — Svet OZN za skrbništvo je nocoj z devet glasovi proti enemu (Sovjetska zveza) in dvema vzdržanima (Velika Britanija in Nova Zelandija) odobri resolucijo, ki jo

TRŽAŠKI DNEVNIK

SEJA TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Predlog občinskega odbora za gradnjo stanovanj sprejet

Volivni manever večine je uspel, kar je bilo sicer jasno že v začetku razprave o resoluciji, ki se zavzema za zgraditev čez 5000 stanovanj v 4 letih - Županovo razglabljanje o „čistem tržačanstvu"

Včerajšnja seja občinskega sveta, na kateri so ponovno razpravljali o načrtu za izgradnjo novih stanovanj, je bila dokaj živahna in razburljiva. Že sam začetek seje je pokazal da so se nasprotne stranke za ta sestanek dobro pripravile.

Prvi je spregovoril v imenu krščanske demokracije g. Gridelli, ki je v svojem govoru poudaril, da bi bilo treba omenjeni načrt za izgradnjo stanovanj čimprej uresničiti ter tako prispevati k rešitvi stanovanjske krize.

Za njim se je oglasil k besedi kominformist Zbogar-Brocchi. Svoj zelo izčrpen govor je podkrepil z navajanjem cele kopice ukrepov in zakonov, s pomočjo katerih je hotel dokazati, kako lažne in neresnične so izjave občinskega odbora, ki hoče ustvariti z izdajanjem raznih statističnih podatkov videz, da je že mnogo storil za rešitev vprašanja stanovanjske krize, medtem ko je v resnici delal prav vse to, kar je rešitev tega vprašanja oviralo. Ustavil se je pri vprašanju prisilnih izselitev ter odgovoril v zvezi s tem svetniku Harabaglu, ki je na zadnji seji izjavil, da je za vse prisilno izseljene družine občina takoj poskrbela novo primerno stanovanje. Ta trditev, je dejal Brocchi, ne odgovarja resnici in o tem bi se Harabaglia lahko tudi prepričal, saj je bila v bližini njegovega stanovanja prisilno izseljena družina, ki ni prejela primernega stanovanja, oziroma sploh ni prejela stanovanja. Glavni namen njegovega govora je pa bil, odgovoriti županu na njegov izpad proti kominformistki Casali, kateri je ta na zadnji seji očital, da hoče z lažnimi izjavami ovirati rešitev tega tako perečega problema. Župan je takrat izjavil, da kominformisti pa av gotovo ne znajo čitati (mislil je s tem na statistične podatke, iz katerih naj bi bilo razvidno, kaj je občina storila v letu 1950 za rešitev stanovanjske krize). Brocchi je nato prečital vsebino sklepa, ki je bil soglasno sprejet dne 24 marca 1950 in v katerem je bilo še prav posebej poudarjeno, da bo občina poskrbela za to, da bo že v letu 1950 zgrajeno 800 stanovanj za revnejše družine. Vsa stanovanja, ki jih v omenjenih statističnih podatkih navajajo, so pričeli graditi že leta 1949, ali pa v začetku leta 1950, torej mnogo prej, preden je bil sprejet sklep o zgraditvi 800 stanovanj. Na teh 800 stanovanj so se člani občinskega odbora spomnili šele meseca novembra, ko so izjavili, da so od potrebne vsote izposlovali od odgovornih oblasti komaj 500 milijonov, kmalu nato so javili, da bo ta vsota znašala komaj 300 milijonov, nakar so o teh stanovanjih sploh prenehali govoriti. Danes, ko so pred vrati nove občinske volitve, se pa občinski odbor pojavi z resolucijo, v kateri zahteva nič manj kot izgradnjo 5260 stanovanj, za kar bo potrebna vsota nad 8 milijard lir. Do sedaj ni bilo mogoče najti niti nekaj milijonov, sedaj pa govori občinski odbor v svojem načrtu kar o milijardah.

Ceprav so si eni in drugi očitali, da predstavlja njihova sedanja skrb za stanovanjsko vprašanje edinole pripravo za volivno kampanjo, je prav zaključek govora Brocchija dokazal, da so si v tem obojni zelo podobni. Niti demokristjanom prav tako pa tudi ne kominformistom se do sedaj ni mudilo z reševanjem tega vprašanja; porabili so nešteto ur na sejah za navadno polemiziranje in čenčanje. Sedaj se pa obojim mudi, da bi se pred javnostjo izkazali v čim lepši luči.

Potem ko so govorili še nekateri, je kominformist Braun predložil novo resolucijo, ki predlaga zgraditev 8000 stanovanj v 4 letih in takoj 800 stanovanj za najhujše potrebe.

Začeli so nato govoriti zagovorniki resolucije iz občinskega odbora Dulci, Visintin in župan. Dulci se je v začetku svojega govora proti mnenju kominformistov zavzemal za sistem točkovanja pri dodeljevanju stanovanj. Pri tem je na neko pripombo svetnika Agneletta z neke prejšnje seje dejal, da je pri dodeljevanju stanovanj izključena vsaka diskriminacija glede jezika in plemena. Nekemu slovenskemu uradniku je bila baje prošnja za stanovanje odbita, ker je imel samo 10 točk, medtem ko so jih imeli drugi po 200. (Kakor da bi bila diskriminacija že v naprej izključena pri samem točkovanju!) V ostalem se je Dulci blagovolil večkrat z duhovičenjem zaletetj v svoje nasprotnike, ki jih je res večkrat tudi do dobra razvnel. Seveda so tudi v njegovem govoru prišli na dan begunci in med raznim protestiranjem se čuje očitek Pogassiju: Kakšno je bilo vaše stališče glede STO l. 1947?

Po desetminutni pavzi je govoril umerjeno podžupan Visintin, nakar je povzel besedo župan Bartoli, ki je v svojem dolgem govoru, med katerim se mu je večkrat posušilo grlo, odgovarjal vsakemu svetniku, ki je posegel v razpravo o tem vprašanju, ki je bilo predmet več sej. Seveda se je govornikom desnice zahvaljeval, medtem ko je bil bolj oster do opozicije. V odgovor Brocchiju in drugim kominformistom je dejal naj vsaj navedejo, da se hiše še gradijo ali pa so bile pred kratkim dokončane, kar spada še v gradbeni načrt leta 1950, če že za prej dokončane hiše trdijo, da spadajo še v leto 1949. Bartoli se je zlasti razvnel v odgovoru indipendentistom Giampiccoliju in Godiniju. Pri tem je začel razpravljati o tem, kdo je pravzaprav «čisti Tržačan» in je seveda moral priznati, da jih je malo takih, ki so po materi in očetu v daljne rodove Tržačani. (Mi bi pripomnili samo to, da je Rovinj, rojstno mesto Bartolija, oddaljeno v zračni črti od Trsta skoraj prav toliko kot Ljubljana.). Bartoli je dejal, da se tudi on čuti esul, kajti «vsi se morajo čutiti esuli, ki jim ni mogoče obiskati grobov svojih dragih». (Zanima nas, ali je mogoče Bartoli že kdaj zaprosil za potni list v Jugoslavijo, pa mu je bil odbit?). V svojih odgovorih pa je odgovarjal tudi na stvari, za katere ga ni nihče nič vprašal, kar se je videlo zlasti v njegovem odgovoru dr. Deklevi, kjer je zopet ponovil izgubljeno ploščo o coni B itd.

Pri glasovanju je bila sprejeta resolucija občinskega odbora z glasovi desnice in odv. Stocca, ki je pa še prej izrazil neke omejitve, kominformisti so se pa vzdržali. Pri glasovanju za kominformistično resolucijo pa je glasoval odv. Stocca zopet v prilog, večina proti, indipendentisti pa so se obakrat vzdržali glasovanja.

Umrl je Julij V. Miloš
oče bazoviškega junaka

V nedeljo je v Zagrebu umrl v 78. letu starosti Julij V neslav Miloš, oče bazoviškega junaka Zvonimira Miloša. Miloš je bil že dlje časa močno bolan. Bil je uradnik tržaške Jadranske banke; v Trstu je živel do sinove smrti, nato pa se je z vso družino preselil v Zagreb. Poleg žene žaluje za njim še pet otrok in osem vnukov. Vsem tudi naše sožalje.

PREDSTAVA SNG V AVDITORIJU

«TARTUFFE»

Marsikdo, ki je preteklo sezono meseca maja gledal premiero Molièrovega «Tartuffa» v Škednju, se je izpraševal: Kdaj bomo imeli svoje predstave v svojem kulturnem domu v mestu, kdaj bomo končno prišli do dostojne in umetniški višini našega gledališča primerne dvorane? Letošnjo sezono še vedno zaman zahtevamo svojo dvorano, prav tako nam še vedno odklanjajo občinsko gledališče «Verdi». Uspelo pa nam je, da moremo gledati vsaj nekaj predstav v dvorani «Avditorij». Kot je naše občinstvo napolnilo že nakajkrat to dvorano, bodisi to ob priliki raznih koncertov, kot tudi, ko je SNG uprizorilo svoje predstave

Molière, največji francoski komediograf, je ustvaril v svojih komedijah nešteto likov, ki so tako človeški in tako izklesani, da bodo živeli večno v literaturi in na vseh svetovnih odrih. Zato ni čudno, da je «Tartuffe», ena izmed njegovih najboljših komedij doživela v dveh stoletjih in pol, — od 1680. do 1930. — samo v Parizu v Comèdie Francaise 2256 predstav. Če pomislimo, da je «Tartuffe» preveden v skoraj vse svetovne jezike in da ga uprizarjajo veliki in mali odri po vsem svetu že toliko let, potem šele doumemo veličino tega nesmrtnega dela, za katerega se je moral Molière pet let boriti s cenzuro, da ga je končno mogel uprizoriti.

Slovensko gledališče je še mlado in zato so tudi Molièrove komedije prišle razmeroma pozno na slovenski oder. Prva Molièrova komedija je bila uprizorjena na slovenskem odru v sezoni 1906-1907. Bile so to «Smešne precioze». Tem je naslednjo sezono sledil «Namišljeni bolnik», ki je doživel velik uspeh. Posebno pomembna pa je bila za slovensko gledališče prva uprizoritev «Tartuffa», ki je bila v sezoni 1932-1933 v ljubljanski Drami v režiji dr. B. Gavelle To je bila prva Molièrova komedija v verzih. Pomembnost in kvaliteto tega prevoda nam najbolje označujeta dve tedanji kritiki: «Brez tega prevoda si je Molièra težko zamisliti. Slovensko gledališče je dobilo z njim pravi temelj za uprizarjanje francoske komedije. Pesnik (O. Župančič) ni samo poslovenil Molièrove besede, temveč je z našo besedo izrazil njen najintimnejši značaj in prosojno krasoto francoskega klasičnega jezika». (1. junij 1933) in druga «...Župančičev prevod, ki se igra z ritmi, rimami in domislicami, kakor, da so mu na dlani. Nikjer trdote, sama voljna vdanost duhu in besedi in kljub sentencnim poudarkom sami slapovi zvenečega leporečja». V štiridesetih letih je šlo preko slovenskega odra deset Molièrovih komedij od katerih je «Skopuha» in «Tartuffa» uprizorilo tudi SNG v Trstu.

Prepričani smo, da bo pomembnost in veličina Molièrovega dela ter lepota Župančičevega prevoda privabila danes zvečer v Avditorij vse ljubitelje dramske umetnosti in lepega slovenskega jezika, prav gotovo tudi tiste, ki so predstavo že videli v pretekli sezoni, kot tudi one, ki so jo takrat iz kakršnegakoli vzroka zamudili.

L. S.

„RAZGLEDI"

Izšla je v preprosti, a okusni opremi (načrt za ovitek je izdelal slikar Edvard Stepančič) prva letošnja številka «Razgledov». Uvodno prozo je napisal Boris Pahor; njegovo Miklavževo 1950 je venček krajših odlomkov, ki jih posveča spominu Smucove Vojke in v katerih izstopa poleg navezanosti na primorsko zemljo povsod skrb za reševanje človeških prvin in resnic. Zanimiva snov je podana z iskreno vnemo. Lahko pa bi bila proza stilistično boljša. Marička Znidaršič je v Impresijah z morja (jutro, poldne, večer in noč) ujela v štiri presrčne in ubrane sličice del pestrega obmorskega življenja. Avtoportret starega samca Dušana Mevlje, je pa neposrečena veriga neokusnih figur in prisiljenih modrovanj, ki niso s pesmijo niti v daljnem sorodstvu. Dušan Zeljeznov objavlja svoja Srečanja z Otonom Župančičem, v katerih je mnogo iskrenega občudovanja do velikega pesnika, toda žal premalo, hudo premalo tistega silnega prijema, ki ga upravičeno pričakujemo od srečanj z Župančičem! Saj pisec sam navaja Gorskega zapiske o Tolstoju (si licet parva componere magni), toda taka drznost je naivna, če ji ne sledi vsaj približno enakovreden vzpon bistrovidnosti. Drugače je vse zgolj kronika, kar žal spis povečini je.

V Pesmih Frana Ellerja je lepo število bisernih stihov, ki govore o čustveni iskrenosti in izrazni moči, čeprav okrne tu pa tam top, drugič iskan izraz, pesmi stilno vrednost. Morda jo maliči tudi bogastvo impresij in zveriženost misli. Vprašanje zase je vprašanje sintakse. Zato je kot celota tem bolj posrečena drobna sličica, ki nosi naslov «Lastovice»:

Visoko v zraku, glej, ob žicah žice
teko razpete daleč družno pot;
a vzdolž ko glavice glasbenih not,
nanizane po črtah lastovice
jeseni v črnih gručicah čepijo.

Vladimir Bartol objavlja prozo Janičarjeva izpoved. Snov je za nas tržaške Slovence brez dvoma zgodovinsko ter dušeslovno pomembna. Spis je zaokrožen in povečini tudi psihološko utemeljen. Manjka pa mu v celoti tistega žlahtnega pridiha, ki naj dvigne stvarno prozo do pesniške veljave; kajti le-ta odloča o njeni vrednosti. Ne mislimo s tem na oblika novele kot take; naj se Bartol zamisli ob Stendhalovih, pa tudi ob Andrićevi Kroniki! Miselna doslednost in stilna zaokroženost sta torej vendarle premalo. Pri klavirju Milene Bonča pa je umerjen, melancholičen utrinek.

Med poročili sta kritiki o premieri Finžgarjeve «Razvaline življenja» ter razstave Mihe Maleša v Trstu izpod peresa Vladimira Bartola. Nato ocena Koledarja OF za tržaško ozemlje za leto 1951, ki jo je vestno napisal A. Budal. Med «Zaniski» je objavljen pozdrav predsednika Društva slov. književnikov, pisatelja Franceta Bevka, tržaškim književnikom ob priliki njihovega literarnega večera v Ljubljani ter ocena Dušana Mevlje literarnega večera istih književnikov v Mariboru. Zatem govori Miroslav Ravbar o prvi številki revije «Stvarnost», ki je začela izhajati v Trstu lani ob Božiču. Na koncu so še omenjena dela, ki jih je revija prejela v oceno.

Tako začenjajo «Razgledi» svoje šesto leto življenja. Želeti je, da bi revija našla pot do čim večjega števila tržaških ljudi in le pozdraviti je treba namero uprave, da razpiha pregrešno apatičnost, ki nas je predolgo mrtvičila. Z razširitvijo bralcev in morebiti tudi sotrudnikov (mladih tržaških sotrudnikov — zakaj ne?) pa bo revija nujno morala biti bolj tržaško pestra, aktualno zanimiva ter tudi nekoliko evropsko bolj «razgledana».

Wagnerjevi „Mojstri pevci norimberški"

«Mojstri pevci Norimberški» uprizorjeni prvič leta 1868 v Muenchenu predstavljajo neko izjemo v delih nemškega opernega skladatelja Richarda Wagnerja in so stilno precej odmaknjeni tipičnim sivarit vam slavnega Nemca. Tu nimamo bajeslovnih junakov iz nordijskih legend pač pa meščansko okolje srednjeveškega Nurnberga s pevskim cehom Hansa Sachsa, okrog katerega se razpleta prav človeško realistična ljubavna romanca Eve in Walterja. Pobudo tej operi je dalo skladatelju sovražno stališče nemških kritikov, (zlasti znanega Hanslicka) «novotarski» Wagnerjevi operi, kritikov, ki niso bili sposobni da bi razumeli duh časa in razvoj. V pedantski in konservativni osebnosti Siksta Beckmesserja, ki hoče po vseh pedantskih pravilih pevske tehnike zmagati pri pevskem tekmovanju, je Wagner v «Mostrih» poosebil formalističnega kritika Hanslicka. To je bil brškone tudi vzrok, da je nemška kritika to opero ob krstni uprizoritvi dokaj slabo sprejela. Pa tudi sebe je skladatelj prikazal v operi in sicer v osebi znanega srednjeveškega «pevca mostra» Hansa Sachsa, ki se prvotno zaljubi v Evo, pa se ji pozneje ko spozna njeno vročo ljubezen do Walterja, odpove ter se izkaže plemenitega, dobrohotnega zaščitnika. To odpoved skladatelj lepo izrazi z melancholičnim preludijem k III. dejanju, ki predstavlja eno najgloblljih mest opere.

Prav v osebi Hansa Sachsa pa Wagner tudi izrazi svoj pangermanski nacionalizem, ko ob mogočnih zvokih finala poveličuje Nemčijo. Dasi je v tej operi Wagner nekoliko približal nemški simfonizem italijanski melodrami (uverture, kvintet itd.), se je vendar tudi v njej približal svoji koncepciji glasbene drame, ki naj predstavlja idealno enoto, kateri naj bodo podrejeni vsi bistveni elementi: orkester, solisti, dramsko dogajanje in scena. Tako je tudi libreto te opere napisal sam. Orkestralna partitura je mojstrsko napisana in izkorišča vse izrazne možnosti velikega orkestra; zlasti uvertura (napisana šele po končani operi), ki sloni na poglavitnih motivih opere (motiv mojstrov, ljubavni motiv itd.) je prvovrstna orkestralna umetnina.

Premiera «Mojstrov pevcev», ki jo je tukajšnje gledališče uprizorilo v sredo zvečer nas ni povsem prepričala. Predstava je bila prehitro pripravljena in je razumljivo da dirigentu Robertu Denzlerju, ki je sicer znan wagnerjanec ni uspelo doseči tisto kvaliteto, ki bi si jo želeli. Da pa to ni bila njegova krivda so pokazale izvedbe onega dela partiture kjer orkester samostojno nastopi kajti prav ti so bili brezhibno izvedeni. Da ni bila izvedba opere «wagnerjanska» je predvsem vzrok v ne baš najboljši zasedbi vlog. Razen tega pa je pri tenoristu Mariu Binci-ju, ki je nastopil v vlogi Walterja, vplivalo tudi pomanjkanje vaj in indisponiranost. Bolje pevsko kakor igralsko so se uveljavili Mario Tommasini (Veit Pogner), Gino del Sognore (David) in Elena Rizzieri v vlogi Eve. Se najbolj sta se približala wagnerjanskemu stilu in specifičnim zahtevam njunih vlog Augusto Beuf kot Hans Sachs in Mariano Stabile v vlogi. Siksta Beckmesserja, katerega smo zlasti občudovali v groteskno učinkujoči serenadi II dejanja.

Wagnerjevo zamisel je režiser Domenico Messina stilno ustrezno dasi mogoče nekoliko formalistično izrazil. Scene so bile okusno opremljene. Zborovske vložke je naštudiral Adolfo Fanfani, baletne ba Anita Bronzi.

Predvajanje filma
„Dan slovenske kulture"

Sinoči so na sedežu Osvobodilne fronte III. okraja v Ul. Molino a Vento predvajali film in barvne slike «Dneva slovenske kulture», ki je bil lansko leto v Trstu.

Številnemu občinstvu je razlagal in pojasnjeval naše narodne noše in običaje in pomen «Dneva slovenske kulture» tovariš prof. Boštjančič.

Zelo prijetno pa je bilo vsem, ko je pred izvajanjem nekaj otrok zapelo nekatere narodne pesmi. Tov. Boštjančič je namreč sedel h klavirju, ko se je še zbiralo občinstvo in začel igrati narodne popevke. Kaj kmalu pa so bili okrog njega otroci in spremljali s svojimi glaski zvoke klavirja, da je bilo prav prijetno v dvorani.

Zahteva po strokovni šoli v Dolini je županu Lovrihi „politična špekulacija"

Objavljamo v celoti pismo, ki ga je poslal že pred 2 mesecema občinski svetovalec LF tov. Bolčič dolinski občinski upravi za otvoritev strokovne industrijske šole v Dolini in Domju:

Dolina 22. decembra 1950

Slovenska osnovna šola v Dolini ima letos (šolsko leto 1950-51) VI. in VII. razred. Sesti razred obiskuje 33 otrok, VII. pa 11 otrok. Otroci teh razredov so doma iz Doline, Boljunca, Boršta, Mačkovelj in Prebenega. Vsi ti otroci ne bodo nadaljevali šolanja na srednjih šolah, marveč pojdejo kot vajenci v razne obrti in industrijo. Zato je zanje nujno potrebna strokovna industrijska šola, ki bi jih usposobila za bodoči poklic. V naši občini pa nimamo take šole. Ceprav se učiteljstvo VI. in VII. razreda trudi, da bi z učenci predelalo učno snov nižje strokovne šole, je to nepopolno, ker manjkajo strokovnjaki, ki bi navajali otroke na praktično delo v delavnicah, kar je za nižjo strokovno industrijsko šolo neobhodno potrebno.

Poleg navedenega je še drug močan faktor, ki nas sili v to da zahtevamo nižjo industrijsko strokovno šolo. V območju naše občine, v Zavljah gradijo industrijsko središče, ki se bo raztezalo po vsej dolini in bo segalo skoraj do prvih hiš Dolinske vasi. Ce pomislimo na bodočnost, vidimo kam bomo morali usmeriti našo mladino, da si bo služila svoj kruh.

Prostori za strokovno šolo so na razpolago v poslopju osnovne šole v Dolini. Treba bi bilo le prenediti eno sobo v delavnico, jo primerno urediti in poskrbeti za strokov o učno osebje. V kolikor je finančno stanje naše občine resivno, mora prispevati k rešitvi tega vprašanja Zavezniška vojaška uprava, da s svojo podporo pomaga uresničiti našo težnjo po strokovni šoli.

V dobi fašizma je bil naš kraj močno zapostavljen, saj v celem Bregu nismo imeli strokovne šole. Fašistična Italija je pridno skrbela, da bi se slovenski živelj ne izobrazil in tako dobil možnost boljše zaposlitve. Danes ko pripravljamo v industrializacijo Tržaškega ozemlja, je dolžnost občine da poskrbi pravočasno za bodočnost svojih mladih občanov. Minuli so časi ko je mogel biti slovenski človek le težak (fakin), malavar in perica in se ni mogel povzpeti do kvalificiranega in specializiranega delavca. Zato zahtevamo, da se tudi našim otrokom omogoči strokovna izobrazba.

Nujno je torej, da pristopimo takoj k izvedbi Predlagam naj občina Dolina ukrene vse potrebno, da se na slovenski šoli v Dolini še tekom te zime odore nižja industrijska strokovna šola in tako da učencem VI. in VII. razreda osnovne šole v Dolini možnost, da bodo med prvimi absolventi te šole. Skrajno krivično bi bilo od vseh odgovornih faktorjev, če bi dopustili, da bi letošnji učenci VI. in VII. razreda izgubili eno šolsko leto, kajti kljub temu, da obiskujejo VI. oziroma VII. razred so v posesti le spričevala o dovršeni osnovni šoli.

Kar sem predlagal za Dolino, velja tudi za Domjo, kjer obiskuje VI. razred 19 otrok iz Domja, Loga in Ricmanj.

Prosim občinski svet, da razpravlja o tem in pomaga uresničiti željo vseh staršev.

JOSEP BOLČIČ

Kominformistični dolinski župan Lovriha je očital na zadnji seji tov. Bolčiču, da je to pismo «politična špekulacija» itd. Vsak komentar je odveč, ker je pismo dovolj jasno.

Naši ribiči
imajo svojo ribiško zvezo

V četrtek so se križanski ribiči zbrali, na ustanovnem občnem zboru, kjer so ustanovili ribiško zvezo, katere delokrog je vsa cona A Tržaškega ozemlja. Na sestanku so ribiči izvolili svoj upravni odbor, ki prisostvoval tudi tajnik zveze.

Po poročilu, ki ga je podal tajnik zveze o kmečkem gospodarskem položaju in o delovanju iste, se je razvila živahna diskusija o gospodarskih problemih, ki se tičejo njihove vasi. Najbolj pereče vprašanje, je vprašanje dvolastniškega bloka, preko katerega morajo kmetje na svoja zemljišča, ki se nahajajo na jugoslovanskem ozemlju. Sedanji dvolastniški blok, ki se nahaja v bližini Peska je preveč oddaljen od vasi tako, da morajo kmetje zamuditi ogromno dragocenega časa, da pridejo do svojih zemljišč, ki so oddaljena par sto metrov od vasi.

Zaprosili so Kmečko zvezo, da po svojih močeh posreduje pri merodajnih oblasteh, da bi se postavil blizu vasi vsaj začasen dvolastniški blok, s katerim bi se občutno izboljšalo kmečko gospodarstvo vasi.

Kar se tiče občinske gospodarske politike, se kmetovalci pritožujejo, da polaga uprava občine Dolina premalo skrbi za ta kraj. Posebno se pritožujejo, da se ni še pričelo z graditvijo vodovoda za katerega obstajajo že napravljeni načrti. Ravno tako se pritožujejo zaradi slabega vzdrževanja občinskih cest, za katere bi morala skrbeti občinska uprava.

Še o mnogih drugih vprašanjih so razpravljali na tem sestanku, za katere bo morala Kmečka zveza skrbeti, da bodo pravilno rešena v prid gospodarstva Gročane.

SESTANEK OF PRI SV. IVANU IN V DOLINI

Vedno več članov prihaja na naše sestanke

Pri Sv. Ivanu

Člani OF sektorja Sv. Ivan so imeli predvčerajšnjim v dvorani stadiona «Prvi maj» množični sestanek, katerega se je udeležilo precejšnje število ljudi, ki so z zanimanjem sledili glavnemu poročilu o vprašanju mednarodnega političnega položaja ter o našem stališču do vprašanja Tržaškega ozemlja. Diskusija po končanem poročilu je bila nadvse živahna in zanimiva.

Ob koncu sestanka so navzoči izglasovali tudi protestno resolucijo, ki jo bodo poslali odgovornim oblastem, v kateri zahtevajo, da se končno reši vprašanje primerne namestitve slovenskega otroškega vrtca ter vprašanje namestitve slovenske osnovne šole v novem šolskem poslopju. V svoji protestni resoluciji so člani OF Sv. Ivana poudarili, da imajo pravico do dostojne šole že zaradi 22 letnega trpljenja Slovencev pod fašismom kakor tudi zaradi svoje neustrašne borbe ob strani zavezniko proti fašizmu in nacizmu ves čas druge svetovne vojne. Zato z vso odločnostjo zahtevajo, da se jim njihove pravice priznajo ter da se v čim krajšem času reši vprašanje slovenskega otroškega vrtca in slovenske osnovne šole pri Sv. Ivanu.

V Dolini

Predvčerajšnjim je bil tudi v Dolini sestanek članov OF, ki se ga je udeležilo veliko število vaščanov. Na sestanku so obravnavali vprašanje mednarodnega položaja ter naše stališče do vprašanja Tržaškega ozemlja. Diskusija, ki se je po poročilu razvila, je bila zelo živahna in zanimiva.

Kmečki posvetovalni sestanek v Gročani

V četrtek 22. t. m. se je na pobudo članov Kmečke zveze vršil v Gročani kmečko posvetovalni sestanek, kateremu je ga sestavlja pet članov; to pa zato, ker je za ribiče iz Kontovela, Barkovelj, Sesljana in Nabrežine na razpolago še šest mest.

Namen te zveze je združiti vse ribiče naše obale in zaščititi pravice teh ljudi, ki si na poseben in večkrat zelo nevaren način služijo svoj vsakdnji kruh. Ta gospodarski sektor je bil do sedaj dokaj zanemarjen prav zaradi tega, ker ni obstajala nobena organizacija za ribiče, ki bi jih vodila v borbi za njih pravice in ščitila interese naših ljudi. Ribiška zveza, ki je bilo ustanovljena, bo jamstvo, da bodo ribiči odslej dalje sami ščitili svoje interese in razvijali tudi na tem sektorju dela globljo strokovno zavest.

Pozdravljamo ustanovitev te nove zveze in ji želimo mnogo uspeha v njeni borbi za obrambo interesov naših ribičev, za obrambo starih pravic našega človeka na naši obali.

KOLEDAR
Gledališče - Kino - Radio

Sobota 24. februarja
Matija, Milena

Sonce vzide ob 6.55, zatone ob 17.43. Dolžina dneva 10.48. Luna vzide ob 20.58, zatone ob 7.52.

Jutri, nedelja 25. februarja
Sergij, Inoslav

Bodi zdrava, domovina

Bodi zdrava, domovina,
mili moj slovenski kraj,
ti prekrasna, ti edina
meni si zemeljski raj!

Tuje šege, tuje ljudstvo
so prijatlji, bratje ne.
Slava le, slovansko čustvo
moje veseli srce.

Primi celov, zemlja mila,
primi srce moje v dar,
da bi vedno majka bila
nepozabljena nikdar!

SPOMINSKI DNEVI

1945 je bila zaključena večdnevna huda bitka enot VII. korpusa NOV in POJ na odseku Krke in Suhe Krajine.

OF

Danes:

Sektor Sv. Just Sv. Vid, ob 20. uri se bo vršil v običajnih prostorih masovni sestanek. Predaval bo prof. Benulič; nato bo sledil kratek kulturni spored, ki ga bodo izvajali gojenci Dijaškega doma. Zaradi zanimivega sporeda vabimo vse člane, da se sestanka polnoštevilno udeležijo ter priporočamo točnost.

Plavje, ob 19.30 masovni sestanek v običajnih prostorih.

V nedeljo 25. t. m.:

Sv. Ana, seja sektorskega odbora ob 10. uri na sedežu v Škednju.

GLAVNI ODBOR OSVOBODILNE FRONTE slovenskega naroda za Tržaško ozemlje bo imel sejo V NEDELJO 25. februarja 1951 OB 9. URI na sedežu tajništva OF v Ulici Ruggero Manna 29.

Dnevni red:

1. **Politično poročilo (referent tov. Stoka)**
2. **Pravice Slovencev na Tržaškem ozemlju (referent tov. dr. Dekleva)**
3. **OF in kmečko vprašanje (referent tov. Bole)**
4. **Diskusija**
5. **Razno**

PROSVETNA DRUŠTVA

Vabimo na kulturno prireditev, ki bo v nedeljo 25. t. m. ob 15. uri v Mavhinjah. Nastopili bodo tamburaški zbor Prosvetnega društva «Ivan Cankar», pevski zbor in folklorna skupina srednješolcev. Program bodo izpolnile recitacije in harmonika. Vabimo k čim večji udeležbi.

Planinsko rajanje PDT

V četrtek 1. marca priredi Planinsko društvo Trst od 20. ure dalje pri Subanu svoje običajno planinsko rajanje združeno s prosto zabavo in plesom.

Člani, ki še niso dobili vabila, ga lahko dvignejo isti dan pri Subanu.

IZLETI PDT

Odhod za izlet v Črni vrh jutri 25. t. m. bo ob 5.30 zjutraj od začetka Ul. Fabio Severo.

V PLANICO

10. in 11. marca bo izlet v Planico s posebnim vlakom ali z avtobusi ob priliki smučarskih tekem. Vsa pojasnila daje «Adria-Express» Ul. Fabio Severo 5 b, tel. 29243.

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina tov. Drage Podbršček tov. ASIZZ I okraja (sektor Skorklja, Rojan, Greta, Belvedere) so nabrale L. 13.500.— za Dijaško Matico.

Ogromen naval občinstva k debati o evtanaziji

Da se bo včeraj napovedane debate o vprašanju evtanazije v kinodvorani «Nazionale» udeležilo mnogo Tržačanov, ki jih ta problem zanima, smo že v naprej predvidevali, toda da bo odziv tržaškega prebivalvstva tako ogromen, tega pa prav gotovo nismo pričakovali niti mi, niti organizatorji. Pred napovedano uro se je zbrala pred kinematografom «Nazionale» ogromna množica ljudi, ki so nestrpno čakali, kdaj bo zaključena prva popoldanska predstava ter bodo lahko zasedli prostore. Toda kakšno presenečenje jih je čakalo, ko se po končani predstavi skoraj nihče izmed kinoobiskovalcev ni umaknil s svojega prostora ter je ostala dvorana tako rekoč že napolnjena. Seveda se je pričelo med razburjenim občinstvom vsestransko prerivanje; vsakdo se je hotel zriniti v dvorano.

Zmešnjava in prerivanje sta prisilila končno vodstvo kinematografa «Nazionale», da je zaprlo vrata. Tisti del občinstva, ki je ostal izven dvorane seveda s tem ukrepom ni bil preveč zadovoljen ter je to svoje nezadovoljstvo tudi glasno izrazil; prišla je na «pomoč» še policija, ki je zastražila vse dohode v dvorano. Nekaj časa so ljudje še postajali pred «Nazionale», nato so se pa počasi razšli v upanju, da bodo lahko zanimivo debato slišali vsaj danes zvečer po radiu.

STRELSKE VAJE

TRST, 21. (AIS) — V dneh od 26. do 28. februarja 1951 in od 1. do 3. marca 1951 dnevno od metalci raket, dne 23. in 24. februarja 1951 od 8.00 do 17.00 ure 8.00 do 17.00 ure, bodo na strelišču v Malem Repnu streljali z pa z 81 mm možnarji.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

DANES 24. t. m. ob 20. uri v AVDITORIJU v TRSTU

„TARTUFFE"

Komedija v petih dejanjih

Spisal: **Molière** — Poslovenil: **Oton Župančič**
Režiser: **Jože Babič** — Scenograf: **arh. Dušan Vasič**

OSEBE: Gospa Pernellova, Orgonova mati Angela Rakarjeva; Orgon, Elmirin mož - Jožko Lukeš; Elmira, Orgonova žena - Nada Gabrijelčičeva; Damis, Orgonov sin - Silvij Kobal; Marijana, Orgonova hči in Valerijeva ljubimka - Elza Barbičeva; Valer, zaljubljen v Marijano - Srečko Košir; Kleant, Orgonov svak - Stane Raztresen; Tartuffe, svetohlinec - Rado Nakrst; Dorina, Marijanina strežnica - Zlata Rodoškova; Gospod Loyal, birič - Modest Sancin; Policijski uradnik - Julij Guštin; Flipota, služkinja gospe Pernellove - Tea Starčeva; Biriča - Alojz Starc in Emij Reinhardt.

Vstopnice se dobijo pri «Adria-Express», Trst, Ulica Fabio Severo 5 b od danes dalje vsak dan od 9. do 12. ter od 16. do 18. ure.

SINDIKALNE VESTI

Tajništvo Zveze Enotnih razrednih sindikatov bo imelo danes svojo redno sejo.

Obvestilo
Kmečke zveze v Trstu

Obveščamo vse kmetovalce dvolastnike, ki posedujejo zemljišča v coni B STO, da morajo v tekočem mesecu februarju obnoviti dvolastniško izkaznico.

Za vse potrebne informacije in navodila naj se prizadeti kmetovalci obrnejo na Kmečko zvezo v Trstu, Ul. Fabio Filzi 10 - I.

ČLANI DELAVSKIH ZADRUG! 28. februarja je zadnji dan za izročitev nabavnih odrezkov, ki ste jih ob nakupu prejeli in zbirali pri D.Z. za leto 1950. Z odstotki lahko poravnate eventualno neplačani članski delež (500 lir). Nečlanom, ki posedujejo odrezke, se s tem nudi možnost, da se včlanijo in plačajo zadružni delež.

RADIO
JUGOSL. CONE TRSTA
(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

Sobota 24. februarja 1951

6.30: Jutranja glasba. 6.45: Poročila v ital. 7.00: Napoved časa - poročila v slov. 7.15: Jutranja glasba. 7.30: Zaključek jutranje oddaje.

12.00: Operna glasba. 12.30: Vesele melodije. 12.45: Poročila v ital. 13.00: Napoved časa - poročila v slov. 13.15: Poje sopranistka Anica Sčuka. 13.45: Kulturni pregled (ital.). 14.00: Igra veseli kvintet. 14.30: Pregled tiska v ital. 14.45: Pregled tiska v slov. 15.00: Zaključek opoldanske oddaje.

17.30: Gospodarski pregled (ital.). 17.45: Igra klavirski kvartet. 18.00: Pionirska ura (ital.). 18.30: Skladbe za naše najmlajše. 18.45: Poročila v hrvaščini. 19.00: Glasbena medigra. 19.15: Poročila v ital. 19.30: Napoved časa - poročila v slov. 19.45: Pesmi borbe in dela. 20.00: Hrvatski kulturni pregled (hrv.). 20.30: Hrvatske narodne pesmi. 20.45: Politični pregled (slov.). 21.00: Veder sobotnji večer (slov.). 21.30: Igra zabavni orkester Radia Ljubljana p.v. Mihe Gunzka. 22.00: Jugoslovanske aktualnosti (ital.). 22.15: Pojo amerikanski pevci. 22.45: Lahka glasba. 23.00: Zadnja poročila v ital. 23.05: Zadnja poročila v slov. 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan (v ital. in slov.). 23.15: Samospevi Petra Iljiča Čajkovskega. 23.30: Zaključek oddaje.

RADIO TRST II.
Sobota 24. februarja 1951

12.15: Orkester Andrea Kostelanza. 12.45: Poročila. 13.00: Slovenski dueti in kvarteti. 13.20: Koncert šramel kvinteta «Veseli godci». 13.40: Glasba za štiri klavirje. 14.00: Poročila.

17.30: Plesna glasba. 18.00: Glas Amerike. 18.15: Max Bruch: Koncert za violino in orkester v G-mol

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

V načrtu je gradnja novih ljudskih hiš

Vse kaže, da bodo pri dodelitvi stanovanj imeli prednost begunci

V našem mestu posluje institut za gradnjo ljudskih hiš, ki ga vodi inženir Fogar. Ustanovljen je bil z namenom, da gradi stanovanja za najpotrebnejše prebivalce. V sedanjih povojnih časih, ko je v Gorici pomanjkanje stanovanj zelo občutno, postaja naloga omenjenega instituta toliko večja.

Ne moremo trditi, da je institut za gradnjo ljudskih hiš v povojnih letih izpolnil pričakovanja. Po mestnih četrtih je še vedno nešteto družin, ki se stiskajo v nehigienskih stanovanjih, često tudi v razbitih kišah, kjer izpostavljajo svoje življenje nevarnostim.

Te dni smo zvedeli, da namerava institut napraviti korak dalje pri izvrševanju svoje naloge. V Svetogorski ulici so namreč že pričeli z merjenjem terena pri tamkajšnji tovarni. V najkrajšem času bodo na kraj prišli prvi delavci, da izkopljejo temelje novim stavbam.

Na tem kraju nameravajo zgraditi 18 hiš, v katerih bo našlo streho 54 družin. Za gradnjo je predvidenih 100 milijonov lir.

Načrti s tem še niso izkoriščeni. Kot trdijo, bodo v najkrajših dneh izročeni načrti za gradnjo novih poslopij v Ulici Gelsi in Zader v begunskem naselju in v Ločniku. Vse pa kaže, da bodo pri dodelitvi stanovanj Goričani ponovno primorani imeti prednost begunci, ki predstavljajo za tukajšnje oblasti politični kapital, katerega zaupanje si je vredno zagotoviti. Če je treba to zaupanje pridobiti tudi za ceno interesov prebivalstva, kakor se zdi, ni važno.

Kdo izgublja tla pod nogami?

Trobilo goriške kominformistične podružnice «L'ora dei lavoratori» je v zadnji številki pod naslovom: DE GASPERI BRANI TITOVCE V SVETOGORSKI ULICI med drugim zapisalo, da ... slovensko prebivalstvo na Goriškem vedno bolj spoznava odkrito izdajstvo ubogcev nad jugoslovanskimi ljudstvi in zaradi tega Fronta vedno bolj izgublja svojo osnovo.

Okoli vprašanja, kdo vedno bolj izgublja osnovo med ljudstvom, bi se dalo na dolgo in široko razpravljati. Dovolj da pogledamo v same kominformistične vrste, pa bomo takoj opazili, kako iz dneva v dan nastajajo nove vrzeli kot posledica številnih izstopov razgledanih italijanskih ljudi, ki se nočejo slepo pokoriti kominformovskim dogmi o «nezmotljivosti modrega sovjetskega vodstva».

Sicer pa tudi na Goriškem stanje kominformistične partije ni kdo ve kako rožnato. O tem nam daje prvi in najbolj zgovorni dokaz število kominformističnih občinskih svetovalcev, ki je za polovico manjše od predstavnikov DFS. Tudi glede njihove delavnosti bi se dalo marsikaj povedati. Pri tem ne mislimo na dejanja, kajti le teh ni opaziti na nobenem koraku, ampak bi se dalo napisati kopico besed, ki bi samo osvetlile, zakaj ni njihove delavnosti nikjer opaziti in zakaj tudi med samimi pristaši Delavske zbornice vlada nezaupanje do lastne organizacije.

Slab položaj mladih kovinskih delavcev

Stanje, v katerem se nahajajo mladi kovinski delavci, je zelo težko. Kljub temu, da je veliko izmed njih dovršilo vajensko dobo in se med tem časom izučilo v prave kovinarje, jih je ogromna večina na cesti brez pravega zaslužka.

Brezposelnost mladih delavcev pa ne predstavlja nepomembnih težkoč samo prizadetim, ampak povzroča neizmerno škodo domači industriji in s tem nadaljnjemu razvoju gospodarstva v državi.

Zlasti je brezposelnost mladih kovinarjev zelo občutna v naši pokrajini, ker je število tovarn in mehaničnih obratov precej visoko. Pri pravilni ureditvi gospodarske politike bi lahko vsi brezposelni dobili v teh tovarnah zaposlitev. Ker pa temu ni tako, delodajalci odklanjajo povpraševanje in s tem neposredno vplivajo na dvig števila brezposelnih mladih kovinarjev.

Da bi se omenjenemu stanju v neki meri odpomoglo, se je te dni sestala pokrajinska mladinska komisija Italijanske zveze kovinskih delavcev (FIOM), ki je obširno razpravljala o stanju brezposelnih mladincev in sklenila poslati Glavnem odboru FIOM posebno spomenico, v kateri bo dejansko stanje temeljito opisala. Poleg tega je pozvala tudi pokrajinsko tajništvo Delavske zbornice, naj se zavzame za vprašanje in s široko zasnovano akcijo podpre zahteve brezposelnih delavcev.

Upamo, da bodo kominformistični voditelji to nalogo izvršili.

Smrt podporočnika jugoslovanskega letalstva Rajka Lutmana iz Štandreža

Pred dnevi se je v Zagrebu smrtno ponesrečil podporočnik jugoslovanskega letalstva 27-letni Lutman Rajko, edini sin Furlanove družine iz Štandreža. Lutmana Rajka, ki je bil star partizan in odličen borec, so Štandrežci zaradi njegove aktivnosti in požrtvovalnosti ljubili in spoštovali ter se ga bodo vedno spominjali kot enega izmed svojih najboljših sinov.

Pogreb zaslužnega partizana je bil v Šempetru pri Gorici in udeležili so se ga poleg zastopnikov vojske tudi predstavniki vseh množičnih organizacij. Na zadnji poti so ga spremljali tudi mnogi Štandrežci — dvolastniki. V slovo sta mu zapela pevski zbor iz Šempetra in Štandreža. Poleg številnih vencev, ki so pokrivali krsto, je bil tudi venec Demokratične fronte Slovencev v Italiji, Zveve slovenskih žena, Zveze slovenske mladine in Zveze partizanov iz Štandreža.

Žalujoči družini izrekamo iskreno sožalje.

Žalujoči družini izrekamo iskreno sožalje.

Pranje umazanega perila

Potem ko se je dve leti mudila po pisarnah raznih sodišč, je včeraj na našem kazenskem sodišču prišla do pregleda obtožnica 50-letnega Tolloi Antona iz Gradeža. Tožbo proti Tolloiu je vložil občinski uradnik dr. Olivotto Jakob iz Gradeža in mu v njej očital, da je Tolloi razžalil njegovo čast. Ob priliki občinskih volitev je Olivotto kandidiral za občinskega svetnika. Ker je Olivotto baje skrajen desničar in njegova kandidatura ni bila po godu naprednim organizacijam «Gruppo unione popolare gradese», katere član je tudi Tolloi. V tej zvezi je Tolloi v imenu omenjene organizacije vložil prismeno izjavo na Pokrajinsko upravo, v kateri je zahteval, da Olivotta ne sprejmejo med kandidate, ker da je v letu 1943 sodeloval z okupatorji in da je bil komandant Landschutza. Nadalje je v tej izjavi Olivotta dolžil, da je zlorabil svojo funkcijo in si pridrževal eno tretjino plače njemu podrejenih nameščencev. Poleg tega je še objavil v «Corriere di Trieste» odprto pismo, v katerem je Olivotta dolžil istih pregreškov. Olivotto se je proti takim napadom pravočasno oborožil z dokazi, da ni sodeloval z okupatorjem in Tolloia obdolžil obrekovanja. Po zaslišavanju številnih prič je Olivotto sodni postopek proti Tolloiu prekinil z umikom tožbe.

SEJA POKRAJINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Odobrili so poslovanje zdravniških in zobozdravniških ambulant za osnovne šole

Pokrajinski upravni odbor je na svoji zadnji seji z dne 21. t. m. Sprejel oz. zavrnil sledeče sklepe:

Pokrajinska uprava: podpora nezakonskim otrokom in nagrada za priznanje očetovstva — sprejeta; oskrbnina za otroke v pokrajinskem zavodu «Assistenza prima infanzia» — odobrena; oskrbnina za gojence pokrajinskega zavoda «Arti e mestieri» v Gradiški — odobrena; oskrbnina za gojence v pokrajinskem zavodu za gluhoneme — odobrena; prispevki za oskrbnino nezakonskih otrok — odobren; obnova najemniške pogodbe in nakup stavbe sedanjega sedeža mestnih gasilcev — odobrena.

Občina Gorica: nakup zemljišča zasebnika Poterzia za razširitev Ul. Paolo Diacono — odobren; naročnina občine na nočno čuvajsko službovanje za leto 1951 — odobrena; prispevek pokrajinskim muzejem — odobren; poslovanje zdravniškega in zobozdravniškega ambulatorija za osnovne šole v letu 1950-51 — odobreno; prispevek občine za nakup zemljišča v Ul. Lantieri za gradnjo poslopja za brezdomce — odobreno; doklada za tehnično poslovanje začasnega osebja — odobreno; brezplačni odstop občinskega zemljišča INACASA za gradnjo ljudske hiše za nameščence družbe SELVEG — odobreno.

Občina Gradež: vzpostavitev električne kabine v okraju S. Vito — odobrena; predujem na plače vajencem zaposlenim v pogozdovalnih in delovnih centrih — odobren; popravilo vodnjaka v okraju S. Vito — odobreno; pogodba za snaženje in pazniško službovanje v občinski klavnici — odobrena; prispevek osnovni šoli v Fossalonu za nabavo radia — odobren.

Občina Romans: prodaja občinskega zemljišča v Vilesah za gradnjo stanovanjske hiše — odobrena.

Občina Ronke: nakup zemljišča zasebnice Rukly Jožice in dedičev Ruich za gradnjo stavbe UNRRA za begunce — odobreno.

Občina Tržič: popravek obračuna za leto 1950 v zvezi z vzdrževanjem cest, ulic in trgov — odobreno; izdatek za razširitev Ulice I. maja — odobren; izdatek za nakup materiala za vodovod — odobren; popravilo občinske klavnice — odobreno.

Občina Skocijan: vpeljava mesečnega trga v Pierisu — odobrena; prispevek športni rogometni zvezi iz Pierisa — odobren po pristanku občinskega sveta.

Občina Zagraj: prispevek družbi iz Zagraja — odobren.

Občina Mariano: potrošniški davek na blago predvideno v zakonu z dne 30. julija 1950 št. 575 — odobren.

Občina Turjak: prispevek šolskemu pokroviteljstvu — odobren.

Nadalje se je pokrajinska uprava povoljno izrazila glede prošnje občine Štarancan za povišanje državnega prispevka za leto 1950 protituberkuloznemu konzorciju.

Nato je še sprejela nekaj prizivov zasebnikov proti zavrniti trgovske obrtnice od raznih občin, in sicer priziv Karla Ravasinija iz Gradiške, delno je sprejela priziv Irene Merini iz Krmina, Ane Fumiz iz Selc. Zavrnila pa je nekatere prizive v tej zvezi.

Smučarski izlet v Ovčjo vas

Slovensko planinsko društvo v Gorici sporoča vsem članom in prijateljem, da priredi v nedeljo 4. marca smučarski izlet v Ovčjo vas. Odhod bo s Travnika ob 6. zjutraj z avtobusom. Povratek okrog 22. ure. Prijave sprejema Darko Suligoj, urar na Travniku samo do vključno srede 28. t. m.

SEJA OBČINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Odgovor predsednika INCIS

v zvezi z gradnjo hiš za državne uslužbence

Na zadnji seji občinskega upravnega odbora, ki je bila v četrtek zvečer, je župan odbornike najprej seznanil z odgovorom predsednika državnega zavoda za uradniške hiše INCIS dr. Janotta v zvezi z gradnjami, ki jih ta zavod namerava izvršiti v Gorici. V odgovoru je predsednik INCIS pojasnil, da je zaradi nujnosti del gradnje, ki jih bo INCIS izvršila v Gorici, dal v zakup tujim gradbenim podjetjem Casalgrande in Montecchi in to, ker se goriški podjetniki niso udeležili zakupa za zgradbe INA-CASA za poslopja, ki jih bodo gradili na Travniku.

V tej zvezi je župan pohvalil upravo INCIS, ki je ugodila prošnji občine za takojšnjo izvedbo del in s tem pripomogla k skorajšnji zaposlitvi brezposelnih ter delni rešitvi stanovanjske krize pred prihodnjo zimo Na Travniku bo INCIS namreč zgradila dve stavbi s skupnim izdatkom 85 milijonov lir. V obeh stavbah bo skupno 28 stanovanj z 12 prostori v pritličju za trgovine.

Drugi blok stavb, ki bo stal okrog 50 milijonov lir, bosta tvorili dve poslopji v Ul. Ristori vsaka z 12 stanovanji.

Županovo poročilo so odborniki poslušali z zadovoljstvom, zlasti ker je videti, da bodo omenjene ustanove kmalu pričele z gradbenimi deli.

Pred zaključkom je upravni odbor sprejel več sklepov navadnega upravnega značaja. V zvezi s predlogom notarskega sveta za ukinitev dveh notarskih sedežev v goriški pokrajini so odborniki pristali na predlog za ukinitev samo enega sedeža.

Izlet v Planico

Slovensko planinsko društvo v Gorici sporoča članom, da priredi 11. marca izlet na mednarodne smučarske skakalne tekme v Planico. Izleta se lahko udeležijo izključno člani SPD, ki imajo osebni potni list. Da bo SPD za udeležence lahko pravočasno preskrbelo prenočišče, se morajo ti prijaviti najkasneje do 27. t. m. Prijave sprejema Darko Suligoj, urar na Travniku. Vpisnina znaša za sedaj 500 lir.

Vespo so oskubili

Spretni tatovi so včeraj oropali vseh pritiklin vozilo Vespo, last 27-letnega Birse Romana iz Ul. P. Diacono 26. Birsa je Vespo nekaj ur pustil pred svojo delavnico v Ul. Riva Corno.

KINO

VERDI, 17: «S teboj na otoku», E. Williams.
VITTORIA, 16.30: «La malquerida», D. del Rio in P. Armandarez.
CENTRALE, 17: «Indijska kri», A. Quinn.
MODERNO, 17: «Zapeljiva guvernanta», M. O'Hara.
EDEN, 17: «Atlantida», M. Montez.

Obveze za tromesečno tekmovanje

Pred dnevi je bil v Sv. Tomažu množični sestanek SIAU, na katerem so razpravljali predvsem o tromesečnem tekmovanju. Frontovci so sprejeli delovno obvezo, posebej pa je treba omeniti tov. Pasquala Savrona, ki se je obvezal, da bo opravil 100 prostovoljnih ur pri izgradnji zadružnega doma v Bertokih. Na sestanku so tudi izvolili ljudske inšpektorje.

Tudi na sektorju Kampel Salara je bilo več sestankov, kjer so frontovci sprejeli obveze na čast tromesečnega tekmovanja.

Sindikalna podružnica delovnega kolektiva na gradbišču nove garaže v Umagu, je imela sestanek, na katerem so se člani obvezali, da bodo nadaljevali s tekmovanjem za dnevno preseganje norm. Zidarji tega gradbišča so razdeljeni v tri brigade, ki so si napovedale tudi medsebojno tekmovanje. Najboljša od teh brigad dnevno presega normo za 70 do 120 odstotkov.

Za dograditev te garaže je v enoletnem gospodarskem planu predvidenih 7 milijonov 200 tisoč din, za notranjo opremo pa 380.000 din.

Sveti Matija led razbija

Oni dan smo srečali nekega šaljivca, ki nam je začel na vso sapo pripovedovati, da dvomi v svetnika Matijo in njegovo tradicionalno moč, ki led razbija, če je, če ga ni, ga pa naredi. «Kaže, da se je to zimo naveličal tiste enostavnosti, da mora vsako leto ob istem času prinašati zemljanom led ali pa ga razbijati», je dejal in nas na lepem pustil same.

Ta tovariš je imel skoro prav. Saj vso zimo niso poznali ledu niti v krajih, kjer je po navadi po pol metra debel. Bilo pa je namesto ledu po več metrov snega, ki je s plazovi napravil veliko materialne škode in povzročil tudi precej človeških žrtev.

Ker je danes Matijev dan, nas je zanimalo, če se vendar ne bo zadnjo minuto le premislil in zrogovilil po svoji stari navadi. Šli smo pogledat izven Kopra na bivše soline. Tam smo presenečeni obstali, ko smo videli pučke zadružnike, ki so sejali esparzeto (erba medica) po pšenici, ki jim je na nekaterih krajih segala — že skoro do kolen. Najbrže se je tudi svetniku Matiji zdelo nerodno, da bi vso to tako obetajočo rast uničil z ledom.

Bertoki

Gostovanje lutkovnega gledališča iz Dekanov

V četrtek smo imeli na naši osnovni šoli gostovanje lutkovnega gledališča iz Dekanov. Šolska mladina je bila prijetno presenečena, ko je imela priložnost videti «Rdečo kapico». Otroci so živahno sodelovali pri predstavi s pripombami.

Gostovanje je priredil tov. Lampe Rudolf, ki je ustanovitelj gledališča in ga tudi vodi. Ta dan je imel kar dve predstavi, prvo ob 14 uri na Škofijah, drugo pa v naši šoli. Sedaj pripravlja tov. Lampe nov program predstav, ki bodo zanimale tudi odrasle.

Vsi otroci se vodji lutkovnega gledališča prav lepo zahvaljujejo in želijo, da bi jih kmalu zopet obiskal s svojimi lutkami.

Zasadimo vse goličave

Jutri bo na Koprskem velika prostovoljna pogozdovalna akcija za začetek tedna pogozdovanja, ki bo od 25. februarja do 4. marca. Pogozdovalna dela bodo v Ankaranu, Škofijah, Tinjanu, Dekanih, pri Sv. Antonu, v Marezigah, Smarjah in še drugod. Namen te akcije je zasaditi čim več tistih površin, ki odgovarjajo raznim vrstam gozdnega drevja, da se bo to lahko razvilo v prihodnje gozdove, ki bodo ščitili te kraje pred močno burjo. Organizacija SIAU vabi vse svoje člane, da se tega dela udeležijo v čim večjem številu in tako prispevajo za izboljšanje klimatskih razmer.

Škocjan

Zgodnja košnja

Izredno toplo vreme je razgibalo tudi korenine trave na neki parceli, kjer včasih teče gnojnica. Nedvomno je oboje tako ugodno vplivalo na razvoj trave, da je ta že 22. februarja dosegla višino 25 cm in je celo polegla. Lastniku se je zdelo škoda, da bi tako sočna trava segnila, zato je vzel koso in jo pokosil. Bilo je to nekaj izrednega, ko se je že tako zgodaj zaslišala pesem kose, ki je švistala skozi mehko zalenje. Tam v daljavi je po Alpah še na metre novozapadlega snega, tu pa že prvi pridelek trave. Krave so z velikim tekom pojedle mehko travo, ki jim jo je lastnik položil pomešano med seno. Radovedne so se nato ozirale za njim, če jim bo še prinesel kaj podobnega.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Ustanovimo in utrdimo dobro pionirsko organizacijo

Pionirska organizacija je po svojem značaju vzgojno zabavna, izvenšolska otroška organizacija, ki naj zadovoljuje potrebe otrok po igri, zabavi, fizkulturi in s pomočjo organiziranega kulturno in družbeno koristnega dela razvija pri otrocih iniciativo, ustvarjalnost, smisel za kolektivno življenje, ljubezen do domovine in do svobodoljubnih narodov ter vse tiste lastnosti in nagnjenja, ki pravilno in vsestransko razvijajo človeka.

Pionirska organizacija je v našem okraju sicer že obstajala. Glavno besedo je pri njej imela mladina, ki se pa ni v zadostni meri brigala za pionirje, kar je povzročilo, da je konkretno delo pionirske organizacije zaspalo. Tu in tam si še kdo sposodi ime pionirske organizacije pri kakšnem kulturnem nastopu ali telovadnih vajah to pa je vse, kar dela sedanja organizacija.

V koprskem okraju se je že sestal pripravljalni okrajni pionirski svet, ki ima nalogo, da zainteresira najširše množice na vprašanju pionirske organizacije, izvoli po posameznih šolskih področjih odredne pionirske svete in končno okrajni pionirski starešinski svet.

Naloga teh svetov bo, da proučujejo življenje otrok in problematiko izvenšolske in predšolske vzgoje, da dajejo predloge in smernice za razvijanje tega dela, da skrbe za otroški tisk, literaturo in ostala vzgojna sredstva, zapostavljanje ustanov in objektov, ki so potrebni za zbiranje in zabavo otrok.

V organizacijo se bodo sprejemali otroci od 7 do 4 leta, ki bodo morali biti vključeni v eni izmed skupin osnovne pionirske organizacije. Eni bodo vključeni v folklorno skupino, drugi v tehnično, tretji v kulturno skupino itd. Te interesne skupine bodo morale zajeti vsa tista področja dela, za katera se pač pionirji zanimajo. V odrednih starešinskih svetih bodo morali biti ljudje različne starosti, spola in poklica, ki bodo imeli predvsem veselje do dela s pionirji. Oni bodo morali skrbeti za iniciativne skupine, da bodo imele na razpolago potrebni material in sploh materialno plat. Skupine bo moral voditi starejši tovariš. Ker bomo odredne pionirske svete volili v šolskem okolišu, bi bilo dobro, da se izvede povsod anketa z vprašanji, kaj pionirja najbolj zanima in v kakšno skupino bi se rad vpisal. Iniciativno skupino vodi pionir, inštruktor pa je odrasla oseba, ki ima smisel za delo z otroki. Dobro bi bilo, da bi inštruktorji bili poleg drugih tudi člani odrednega starešinskega sveta.

V pionirskih odredih bomo imeli več takih skupin. Razdelili bi jih lahko na kulturno-prosvetne skupine, tehnične naravoslovne in športne skupine. Poleg inštruktorjev bodo v skupinah imeli precej dela učitelji, ki bodo morali paziti predvsem na pedagoške prijeme. Nikakor se pa ne sme zgoditi, da bi pionirska organizacija, oziroma pionirski odred postal monopol učiteljev.

Pri postavljanju pionirske organizacije bo treba paziti tudi na otroke od 7 do 9 leta, katere bomo zainteresirali predvsem na zabavi in igri. Teh otrok ne bomo vključevali v interesne skupine, temveč v skupine cicibanov, ki se bodo z igro in pesmijo pripravljali za vstop med starejše pionirje.

Odred bo vodil pionirski štab z načenilkom na čelu in se bo moral sestajati enkrat na teden, medtem ko se bodo člani odreda sestajali enkrat na mesec.

Kot smo že dejali, bo pripravljalni odbor moral zainteresirati najširše množice za delo s pionirji. Najboljše bi to izvedli, če bi na sestanku OF ozioroma SIAU postavili posebno točko dnevnega reda, ki bi obravnavala vprašanje pionirske organizacije. Na množičnem sestanku bi razložili pomen pionirske organizacije in delo, ki bi ga imel odredni starešinski svet. Najboljše, to je tiste, ki jim je delo z otroki pri srcu, bi izvolili v svet, poleg tega pa bi izvolili še člana, ki bi odred zastopal v okrajnem starešinskem svetu. Prav tako bi lahko odredne starešinske svete volili na razširjenih roditeljskih sestankih. Kjer je mešano prebivalstvo, posebno v obalnem pasu, ne bomo ustanavljali dveh odredov, temveč le enega, ki bo združeval pionirje obeh narodnosti. Odredni starešinski sveti naj imajo 10 do 20 članov.

Stremeti moramo tudi za tem, da vključimo čim več pionirjev kot pomladek v prosvetna in športna društva. Jasno je, da če bodo pionirji vključeni v teh društvih, ne bomo ustanavljali posebnih interesnih skupin, ki bi se še posebej ukvarjale s športom in prosvetnim delom.

Poudariti je treba povezavo, ki bo morala biti med pionirskim štabom in odrednim starešinskim svetom. To ne toliko zaradi prenašanja direktiv, kolikor za izmenjavo misli med pionirji in njihovimi pokrovitelji.

Sprejem v pionirsko organizacijo je na prostovoljni podlagi.

Pripravljalni odbor se bo moral v svoji akciji nasloniti predvsem na učitelje, ki bodo morali ljudem prikazovati pomen dela pionirske organizacije, svetovati in izbirati tovariše, ki bi prišli v poštev, da bi bili kasneje izvoljeni v odredni starešinski svet. Je pa dolžnost nas vseh, da pomagamo pri ustanavljanju pionirske organizacije, v njej sodelujemo in tako pripomoremo k zdravi, izvenšolski vzgoji otrok.

Krkavče

Tekmovali bomo da bomo dobili čim prej elektriko

Že lani smo si Krkavčani prizadevali, da bi v našo vas napeljali elektriko. Dela za napeljavo električnega toka smo tudi planirali v okviru krajevnega plana. Toda zaradi pomanjkanja materiala, posebno še ker je primanjkovalo bakrene žice, ki je za napeljavo nujno potrebna, nismo lansko leto z deli niti pričeli. In tako smo na to skoraj pozabili, da nas ni spomnil poslovodja kmetijsko-nabavno-prodajne zadruge, ki ni preskrbel petroleja, da smo že dalj časa v temi. Ker smo že pri petroleju, naj omenimo tudi to, da petroleja ne bi zmanjkalo, če bi ga poslovodja pravilno delil. Medtem ko ga je nekaterim delil velike količine, t. j. kolikor so ga hoteli kupiti, ga drugi niso dobili nič. Vsi nimamo toliko denarja, da bi si lahko nabavili petrolej kar za celo leto skupaj. Mi ga kupujemo sproti in ga prav gotovo ne bi zmanjkalo, če si nekateri ne bi delali letnih zalog.

Ker smo ostali v temi, smo se žopet spomnili na elektrifikracijo naše vasi, za kar so vsi navdušeni. Z deli, ki so potrebna za napeljavo, smo že začeli. Nekateri izkopavajo jame za postavitev drogov drugi pa pripravljajo kamenje za transformatorsko kabino. V zadnjih dneh je pri teh delih sodelovalo 20 prostovoljcev. Pripravili smo nad 80 kub. m. zidnega kamenja, izkopali jame itd. Tako delamo, oziroma tekmujemo tudi na čast 10. obletnice OF in 1. maja.

Prepričani smo, da če bodo pri delu vsi sodelovali, bo v naši vasi kmalu zasvetila električna luč. Tekmujmo, da bo ta, za našo vas zgodovinski dan, kmalu uresničen.

VAŠČAN.

Širite in čitaite Primorski dnevnik!

Večerni izobraževalni in analfabetski tečaj na kmetijski šoli v Škocjanu

V prostorih Kmetijske šole v Škocijanu je enkrat tedensko tečaj za nepismene in izobraževalni tečaj. Prvega obiskuje 10 nepismenih, drugega pa 12 tečajnikov. Obisk obeh tečajev je zadovoljiv in je opažati, da vsi tečajniki še kar dobro napredujejo.

Tako bodo tečajniki dobro izrabili večerne ure in se naučili polno koristnega. Še bolj pa bodo občutili nove čase tisti tovariši, ki posečajo tečaj za nepismeme. Tem se bo odprl nov svet, ko bodo sicer nekako nerodno toda odločno zapisali prve naučene črke in stavke. Spoznali bodo resničnost reka, ki pravi, da brez učenja in znanja ni napredka.

IZPRED SODIŠČA

Kaznovana špekulantka

Gospodinja Antonija Benedetti iz Kopra, Ul. S. Andrea št. 2, je v Trstu kupila zapestno uro in jo prinesla s seboj v Koper. Z nekim podoficirjem se je zmenila, da mu uro proda za 6.500 din. Smola pa je bila, da je vse skupaj videl zaščitnik, ki je barantanje prekinil in povabil Benedettijevo na postajo NZ. Tukaj so ji izprašali vest in ugotovili, da je bila že prijavljena zaradi špekulacije in so ji v stanovanju napravili preiskavo. Našli so večje število galanterijskih predmetov, katere je Benedettijeva imela še na zalogi.

Vina ni prijavil

Karlo Argenti iz Salare št. 36 je lansko leto pridelal 4.400 litrov vina. Namesto da bi vso količino vina prijavil, kakor to predvideva zakon, je Argenti 1.400 litrov vina utajil in ga prijavil samo 3000. Toda prišli so mu na sled, za kar se je večeraj zagovarjal pred sodiščem. Ker se je hotel z utajo vina izogniti plačevanju davkov, je bil obsojen na 42.000 din kazni.

Korte

7 kg težak novorojenček

Naša babica Marija Novak, ki vrši svojo službo že nad 25 let, je te dni doživela tale dogodek. Bila je poklicana na Malijo, da pomaga pri porodu Roži Grbec rojeni Bernardi. Že prej so se žene v vasi pogovarjale, da bo brez dvoma imela dvojčke. Babica se je precej v skrbeh takoj odpravila na dom omenjene žene. Vsa presenečena je ugotovila, da niso dvojčki, ampak izredno dobro razvit in velik novorojenček. Takoj ga je stehtala in ugotovila, da tehta nič manj kot 7 kg. V vseh 25 letih službe se babici še ni kaj takega primerilo. Ko je vprašala mlado mater, kako se počuti, je ta odgovorila, da bi rada jedla prašičje klobase in polento. To je znak, da se je dobro počutila kot tudi novorojenček. Želimo novorojenčku in materi obilo zdravja.

Cetin Marijo

Novi vozni red parnikov

29. I. 1951 je stopil v veljavo sledeči vozni red parnikov:

Iz Kopra za Trst:	Iz Trsta za Koper:
ob 6.00	ob 7.00
6.40	10.15
7.30	11.00
8.00	12.30
9.10	13.30
12.00	15.00
13.15	16.30
14.30	17.30
17.00	18.20

Nedeljski in prazniški urnik pa ostane kakor do sedaj.

Dustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

JAROSLAV HAŠEK

II. DEL

88.

PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

«Tole medsebojno parjenje,» je pripomnil Švejk, «je sploh zanimivo. V Pragi je natakar zamorec Kristijan, čigar oče je bil abesinski kralj in se je kazal v cirkusu v Pragi. Vanj se je zaljubila neka učiteljica, ki je pisala pesmice v «Lado» o pastirjih in potočku v gozdu, šla z njim v hotel in nečistovala z njim, kakor se pravi v svetem pismu, ter se strašno čudila, da se ji je rodil popolnoma bel deček. Aha, toda čez štirinajst dni je začel fantek rjaveti, po enem mesecu pa črneti. Čez pol leta je bil črn kakor njegov ded, abesinski kralj. Šla je z njim na kliniko za kožne bolezni, da bi ji ga kako odbarvali; tam pa so ji rekli, da je to resnična črna zamorska koža in da se ne da nič storiti. Zaradi tega se ji je zmešalo, začela je v časnikih spraševati za svet, kaj je zoper črnce, in odpeljali so jo v umobolnico, zamorčka pa dali v sirotišnico, kjer so se z njim silno zabavali. Potem se je izučil za natakarja in hodil plesat po nočnih kavarnah. Danes se po njem rodijo z velikim uspehom češki mulati, ki niso več tako črni kakor on. Neki mediomec, ki je hodil h «Kelihu», nam je nekoč razlagal, da to ni tako preprosto. Takšen mešanec zopet rodi mešance in ti se več ne razločujejo od belih ljudi. Ampak nenadoma se v nekem kolenu spet pojavi črnec. Predstavite si tole smolo! Vi se oženite z gospodično. Mrha je popolnoma bela, naenkrat pa vam porodi črnca. In če je šla pred devetimi meseci brez vas v varieté gledat rokoborbe, kjer je nastopal kak zamorec, mislim, da bi vam to vendarle nekoliko glodalo po glavi.»

«Primer vašega črnca Kristijana,» je odgovoril enoletni prostovoljec, «je treba premisliti tudi z vojnega vidika. Recimo, da so tega črnca vzeli k vojakom. Pražan je, torej spada k osemindvajsetemu regimentu. Saj ste slišali, da je osemindvajseti prešel k Rusom. Kako bi se pač Rusi čudili, ko bi ujeli tudi črnca Kristijana. Ruski časniki bi gotovo pisali, da žene Avstrija v vojno svoje kolonialne čete, katerih nima, da je Avstrija segla že po zamorskih rezervah.»

«Govorilo se je,» je dejal Švejk, «da ima Avstrija vendarle kolonije, nekje na severu. Neko deželo cesarja Franca Jožefa ...»

«Pustita to, prijatelja!» je rekel eden izmed vojakov v eskorti. «Zelo neprevidno je pripovedovati danes o neki deželi cesarja Franca Jožefa. Ne imenujte nikogar in bolje storite ...»

«Pa poglejte na zemljevid,» se je vmešal enoletni prostovoljec, «da je tam res zemlja našega najmilostljivejšega cesarja Franca Jožefa. Po statistiki je tam sam led in se izvaža na ledolomilcih, ki so last praških ledarn. To obrt cenijo celo tujci, ker je dobičkonosna, toda nevarna. Največja nevarnost grozi pri prevozu ledu iz zemlje cesarja Franca Jožefa čez polarni krog. Ali si znate to predstaviti?»

Vojak iz eskorte je nekaj zagodrnjal in korporal, ki je spremljal eskorto, se je približal ter poslušal nadaljnjo razlago enoletnega prostovoljca, ki je resno nadaljeval: «Ta edina avstrijska kolonija more z ledom preskrbeti vso Evropo in je znamenit narodnogospodarski činitelj. Kolonizacija napreduje kajpak počasi, ker se kolonisti deloma ne priglašajo, deloma zmrznejo. Vendar pa daje ureditev klimatičnih razmer, za katero se zelo zanima trgovinsko in zunanje ministrstvo, upanje, da se bodo izkoriščale velike ploskve ledenikov. Ustanovitev nekoliko hotelov bo privabila velike množice turistov. Treba bo seveda primerno urediti turistične steze in poti med ledenimi ploščami in naslikati na ledenike turistična znamenja. Edina ovira so Eskimi, ki onemogočajo našim krajevnim organom delo ...»

«Zarobljenci se ne marajo učiti nemški,» je nadaljeval enoletni prostovoljec, medtem ko je korporal z zanimanjem poslušal. To je bil aktiven mož, v civilu je bil hlapec, surovež.

«Ministrstvo prosvete, gospod korporal, je sezidalo zanje z velikimi stroški in žrtvami, ko je zmrznilo pet stavbenikov ...»

«Zidarji so se rešili,» ga je prekinil Švejk, «ker so se ogreli s prižgano pipo.»

«Ne vsi,» je rekel enoletni prostovoljec, «dva sta pozabila vleči in pipi sta jima ugasnili, tako da so ju morali v ledu pokopati. — Toda na konec je bila šola vendar sezidana iz ledene opeke in železobetona, ampak Eskimi so naredili okrog nje ogenj iz lesa trgovskih ladij, zamrzlih v ledu, in dosegli, kar so hoteli. Led, na katerem je bila šola zgrajena, se je raztajal in cela šola s šolskim upraviteljem in z zastopnikom vlade vred se je potopila v morje. Bilo je samo slišati, da je zastopnik vlade, ko je bil že do grla v vodi, zakričal: «Gott strafe England!» Zdaj bodo bržkone poslali tja vojsko, da bo napravila red z Eskimi. Seveda bo z njimi hud boj. Največ bodo naši vojski škodovali ukročeni beli medvedje.»

«Še tega bi se manjkalo,» je zamodroval korporal, «saj je že tako preveč raznih vojnih iznajdb. Vzemimo na primer plinske maske. Daš si jih na glavo, pa si zastrupljen s plinom, kakor so nam razlagali v podoficirski šoli.»

«To vas samo tako strašijo,» se je oglasil Švejk, «vojak se ne sme ničesar bati. Tudi če bi v boju padel v latrino, se mora kar oblizati ter iti naprej v boj; in na strupene pline je vsak navajen že iz vojašnice, kadar je svež komisni kruh in grah s kašo. Ampak zdaj so baje iznašli Rusi nekaj proti šaržam ...»

«To bodo bržkone posebni električni toki,» je dopolnil enoletni prostovoljec, «ti se spojijo z zvezdicami na ovratniku, ki eksplodirajo, ker so iz celuloida. To bo spet nova nesreča.»

Čeprav je bil korporal v civilu hlapec pri volih, je menda vendar na konec razumel, da se iz njega norčujeta, ter je odšel od njiju na čelo eskorte.

Sicer pa so se bližali železniški postaji, kjer so se Budjejovičani poslavljali od svojega polka. To ni bilo nič uradnega, toda trg pred postajo je bil poln občinstva, ki je pričakovalo vojsko.

In kakor zmerom, tako je bilo tudi zdaj; pridni vojaki so šli zadaj, tisti pod bajonetom pa prvi. Pridne vojake bodo pozneje natlačili v živinske vagone, Švejka in enoletnega prostovoljca pa v posebni arestantski voz, ki je bil vselej priključen vojaškim vlakom takoj za štabnimi vagoni. V takem arestantskem vozu je prostora več ko preveč.

Švejk se ni mogel premagati, da bi ne zakričal v špalir občinstva: «Na zdar!» in ne zamahal s čepico. To je vplivalo tako sugestivno, da je množica pozdrav viharno ponovila in se je «Na zdar» širilo dalje in se razlegalo pred postajo, kjer so začeli ljudje govoriti: «Že gredo.»

(Nadaljevanje sledi.)

ODMEVI V ANGLEŠKEM TISKU

„Observer" o Djilasu

Ob priliki obiska Milovana Djilasa v Angliji je nedeljski «Observer» objavil obširen članek, v katerem je iznesel nekatera dognanja. Zaradi zanimivosti objavljamo nekaj odlomkov tega članka.

«Prihod prvega komunističnega državnika na obisk v Anglijo v duhu prijateljskega spoznavanja predstavlja tak dogodek, ki sam po sebi vzbuja občudovanje. Toda Djilas je napravil nekaj več. Razen najhujših šovražnikov je on s svojo lahko ironično očarljivostjo razorožil vse in s subtilnostjo in z ostrino svojega duha dosegel spoštovanje.»

«Značaj Djilasa se kaže v dejstvu, da je on prvi intelektualec v triumviratu okoli Tita, v katerem je Kardelj diplomat, a Rankovič prvi upravni voditelj. Ti ljudje so dosegli najbolj čudno preobrazbo, našega časa.»

«Brez dvoma je v Londonu zapustil vtis značajne osebe. Star je 40 let, močan in vendar ne preveč utrjen. Govori zelo mirno in neverjetno točno modulira nenaglašene zloge srbskohrvatskega jezika. Lasje so mu črni kot oglje. Ima črne črnogorske oči. Kadar te oči ne sodelujejo v razgovoru, zapustijo z njegovimi ustnicami vred videz prav nič žaljive ironične nezainteresiranosti, ko pa prične govoriti mu postane obraz diven. To je obraz revolucionarnega intelektualca, ki je postal operativni poveljnik visokega čina v Titovi partizanski vojni proti Hitlerju in se je v tej smrtonosni vojni odlikoval s svojo hrabrostjo. Njegov ded in njegov oče sta bila, kakor sploh vsi Črnogorci, prav tako borca — sprva proti Turkom, kasneje pa proti Habsburškemu imperiju. V zadnji vojni so mu nacisti ubili očeta, dva brata in dve sestri. Eden od njegovih bratov ni niti med mučenjem izdal svojega imena.»

«Milovan je zadnji živ otrok kmečke matere, ki je rekla, ko je Moskva začela napadati jugoslovanske komuniste: «Raje bi te videla mrtvega, kakor da popustiš». Čudno bi bilo pričakovati od človeka takega porekla in s tako osebno zgodovino, da bi bil kaj drugega kot borec; toda Milovan Djilas predobro pozna vojno, da bi v njej mogel videti drugega kot neko žalostno potrebo.»

«Njegova osebna zgodovina je v veliki večini zgodovina stotine drugih upornih duhov iz zaostalih in revnih predelov Evrope — odhod iz vaške vasi v mesto, ki se vedno konča z odkritjem literature in ideje; nato odhod na univerzo v prestolnico, kjer se je za časa študiranja vzdrževal z inštrukcijami svojih sošolcev in z raznašanjem mleka ter z razširjevanjem opozicijske politike. Logični izhod opozicijske politike na Balkanu leta 1941 je bila Komunistična partija. Obsodba komunističnih aktivistov pa je pomenila zapor.»

«Mladi Djilas, novinar in pisatelj cenenih kratkih povesti je kmalu obrnil hrbet Shakespearu, Stendhalu in Balzacu — svoji prvi ljubezni — in začel delati za preobrazbo beograjskih študentov v komunistične udarne sile. Tri leta v kaznilnici v Sremski Mitrovici so ojačala njegove težnje in poglede.»

«On je bil prirodni voditelj svojih tovarišev in istočasno nobeno doktrinarstvo ga ni mo-

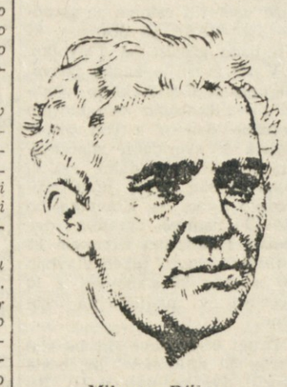

Milovan Djilas

glo zaslepiti, da ne bi veroval v to, kar sam s svojimi očmi vidi. Ta dualizem odločnega človeka v akciji in neodvisnega opazovalca je dovel Djilasa do vidnega položaja v krogu Titovih politikov.

«Že v zaporih se je sprijateljil z današnjimi tovariši Kardeljem, Rankovičem in Mošo Pijade, ki je kombinacija marksističnega učenjaka in strastnega ljubitelja francoskega impresionističnega slikarstva. S Titom se je prvič srečal v Zagrebu 1937. leta. Tedaj je bil Tito novoimenovani glavni sekretar jugoslovanske komunistične partije, in je deloval v ilegáli. V enem letu je pritegnil Djilasa v glavni komitet in od 1941. leta je Djilas v svojem 30. letu dosegel sedanji položaj v komunistični hierarhiji. Ko je bila vojna po štirih letih borbe odmaknjena od njegove domovine Črne gore je odšel kot podšef neke delegacije v Moskvo, kjer je ostal dva meseca. Na koncu vojne ga je Tito imenoval za ministra prosvete in propagande.»

«Vendar je oko neodvisnega opazovalca ostalo odprto. V njem se je razvila velika rezerviranost do ruskih komunistov. Njegov osebni upor pred njihovimi pretiranimi zahtevami je nastopil že tri leta pred Titovim razkolom z Moskvo. 1945. leta se je v jezi obrnil do samega Stalina s protestom nad obnašanjem ruskih oficirjev v Jugoslaviji. Ob priliki nekega obiska v Sovjetski zvezi je bil toliko hraber, da je obšel sam Centralni komitet v Moskvi in se obrnil za nekatere informacije neposredno do svojih komunističnih prijateljev v Leningradu.»

IZ DNI BORBE IN PREIZKUŠENJ....

IZ NACISTIČNIH VRST V PARTIZANSKE ODREDE

Resnična zgodba Slovenca, ki je bil prisiljen služiti v nacističnih vrstah, vendar se je z begom priključil svojim bratom in za svobodo lastnega naroda tudi padel

Ko se je te dni govorilo o zbiranju spominov iz NOB, sem se v trenutku spomnil, da imam med svojimi spomini tri bataljonske liste, ki smo jih kot borci leta 1944 pisali v III. bataljonu III. Prekomorske brigade. Ni čuda, da sem liste takoj imel v rokah in pridno pregledoval strani, ki so jih pisali v tako težkih dnevih moji tovariši, od katerih marsikdo ni videl več doma, ker je stopil črez prag smrti v večno slavo. Dolg je seznam njihovih imen, a hočem se ustaviti le pri enem, da se oddolžim tovarišu, ki je toliko žrtvoval in morda njegovi svojci še danes ne vedo, v katerem delu Evrope je našel prezgodnjo smrt.

Bilo je 19. VIII. 1944, ko smo uspešno izvršili zasedo ter si priborili slavo na otoku Braču. Bil sem ves zatopljen v preštevanje vojnega plena ter na hitro dajal tovarišem navodila, kaj bomo nosili, kaj tovorili na konje, kdo bo rokoval s tem, kdo z onim materialom.

«Tovariš Dinilo, pripeljal sem ti fanta, ki ti bo rade volje v pomoč», je veselo udaril s petami tovariš Ivan ter mi s prstom pokazal novodošleca, ki se je za njim prikazal iz grmovja. Ozrl sem se in vprašujoče pogledal nemškega vojaka, ki je stal zraven in brezhiben ob Ivanovi strani.

Bil je vidno vznemirjen, a vse ostalo na njegovem obrazu je izražalo nekaj dobrega in čisto domačega. Imenoval se je Nabernik Franc, bil je slovenski študent glasbe, ki so ga Nemci pobrali v Mariboru v svojo vojsko. Kasneje je o svojem prihodu v našo edinico napisal v bataljonski časopis takole:

«Čitali boste prve vrstice od tovariša, ki se vam je pridružil. Opisati vam hočem v tem svojem prvem članku svojo težko, a vendar tako srečno pot.

Kakor veste, sem pobegnil iz prisilne nemške vojske ter prišel med vas 19. VIII. 1944 na otoku Braču.

Dolgo časa sem računal na beg, ki mi je končno uspel šele sedaj, kajti trdo so me držali v krempljih krvniki in tlačitelji našega naroda. Ni mi bilo obstanka pri njih, niti enega človeka ni bilo, ki bi mi pomagal. Klical me je glas, beži in stori, kar ti veli tvoje srce. Sklenil sem, da pobegnem, pa bodi mi usoda kakršna koli. Vsak od vas, tovariši, si lahko predstavlja skrbi in misli, ki so mi rojile po glavi in pa bolečine, ki so mi ležale v srcu. Odkrito vam moram povedati, da se mi je zdelo, ko da sem se podal kot neplavač na široko odprto morje. Težko mi je bilo najti priliko za beg, da bi me ne zalotili Nemci ali kdo drugi, ki bi lahko mislil, da sem kak nemški špijon. Vedel pa nisem, kje se pravzaprav nahajajo partizani, zato mi je vse to delalo velike preglavice. Skrbelo pa me je tudi, kaj bodo naredili partizani z menoj, če me dobe.

Znana vam je dobro nemška propaganda, ki je govorila na kakšne grozne načine mučijo in ubijajo vse nemške vojake, ki jih dobijo v roke. Nisem jim vsega tega verjel, pa tudi ne vsega ovrgel, ker nikoli nisem govoril z nikomur, ki bi mi povedal, kako in kaj je pri partizanih. Končno pa sem si rekel: fant, sem in moško imam srce, pa bodi tako ali tako, raje umrem, kot da bi še nadalje služil nemškim fašistom in se boril proti svojemu lastnemu narodu!

Dne 18. VIII. 1944 smo šli na kopanje in tu se mi je ponudila prilika za beg. Napotil sem se. Mimogrede sem poprosil neko žensko, naj mi pomaga. Bežal sem, ne da bi se ozrl nazaj. Znoj mi je lil po čelu in ves sem se tresel, kot da rjovejo volkovi za menoj. Šele ko sem bil že daleč in je že zašlo sonce, sem se ustavil. Dejal sem si, dober sem sedaj, ne dobijo me več.

Po kratkem odmoru sem nadaljeval pot. Misel me je gnala čim dalje proč od Nemcev. Zašel sem med neko skalovje, iz katerega se zaradi teme nisem mogel izvleči. Sklenil sem, da počakam belega dne na tem mestu, kar sem tudi storil. Spati seveda nisem mogel prav nič, ker me je skrbelo, kako se bo iztekel moj načrt. Ko se je zdanilo, sem takoj uprl oči na vse strani, kje sem in kam naj grem. K sreči zagledam nedaleč od sebe vas z nekaj hišami, proti katerim sem nato naglo krenil. Puško sem nosil skrivoma v roki kot divji lovec. Na poti srečam žensko, katera me je prav čudno pogledala od glave do pet, a prav nič rekla. Prav neugodno mi je bilo to srečanje z žensko, posebno ko sem se spomnil stare ljudske vere, katera pravi, da ni dobro zjutraj srečati žensko, češ da ne prinaša sreče. Videl in spoznal sem, da ženski najbrže ni ugajala puška, katero sem imel pri sebi, z namenom, da mi mi bila na kakršen koli način v pomoč, ako bi me zalotili Nemci. Nato sem skril puško in opasač za grm ter odšel proti hiši, kjer je stala starejša žena in me opazovala. Pozdravil sem jo in takoj me je vprašala, kaj se mi je zgodilo. Povedal sem ji vse, jo prosil, da mi pomaga. Rekla mi je: «Pojdi hitro z menoj», nikakor pa ni rekla kam. Mimogrede sem še vzel puško, kar pa žene ni oviralo. Vodila me je po gozdni poti, ob kateri sva naletela na vodnjak z dobro vodo. Ponudila mi je, da pijem, ker kasneje je ne bo mogoče dobiti. Že zagledam pred seboj drugo vas, kjer so stale na pragu hiše tri ženske. Takoj jim je moja spremljevalka razodela stvar o meni, a že se je ena oglasila in poklicala ime Ivo, kateri se je takoj oglasil nekaj metrov od hiše. Žena me je odvedla do njega in znašel sem se pred partizanom z rdečo zvezdo na kapi ter strojnico v rokah. Predal sem se mu in lepo me je sprejel, moj strah pa se je polegel. Poslovila sva se od žensk in šla dalje. Med hojo sva prav malo govorila. Rad bi ga bil vprašal, kam me žene, pa si nisem upal. Precej dolga je bila še pot in končno se ustaviva pred množico partizanov. Imeli so ravno zbor bataljona. To je bil zopet trenutek!

Popelje me moj partizan pred komandanta in vso množico. Vsi so začuđeno uprli oči vame in za trenutek obmolknili. Strah in groza me je spreletela po vseh kosteh, da sem se tresel kot šiba na vodi. Nisem se upal nobenemu pogledati v oči. Pa kaj naj tudi porečem, ko sem pravzaprav sovražnik pred sovražnikom! Že sem si mislil, kako nekdo od pričujočih drži v roki nož in čaka, kako mi bo zarezal vrat in se maščeval nad menoj. In glej! Že sem opazil okoli sebe ženske v vojaški obleki in z orožjem za pasom. To so gotovo one, o katerih sem slišal, da so bolj krvoločne kot vsak partizan. Nisem se skoraj več zavedal, ali je dan ali je noč, ali morda sanjam. Kot otrok bi najraje zajokal nad to življenjsko usodo.

Toda bila je sreča v nesreči. Kmalu se je vsa ta obupnost spremenila v veselje. Nisem bil več sam, ampak vsi so se oglasili okrog mene, ko sem jim povedal, da sem Slovenec. Izginila je resnost z obrazov ter se na nji razlila smehljajoča zadovoljnost. Tudi dekleta, pred katerimi sem imel tako velik strah, so se mi nasmehnile. To je bilo zame presenečenje, katerega nisem nikoli pričakoval, da bi takoj prišel v vrste slovenskih partizanov. Dobri tovariši in tovarišice so me pomilovali in mirili, naj se ne bojim, vendar pa se zaradi prejšnjega strahu in sedanjega veselja in presenečenja nisem mogel takoj umiriti.

Kmalu nato so vsi odšli na položaje in patrole, jaz pa sem ostal pri tovarišu Marku. Dobre tovarišice so mi postregle z jedjo in pijačo, česar sem bil res potreben. Odvalil se mi je težak kamen od srca in zazrl sem zopet novo življenje, s katerim sem stal že, skoraj bi rekel, v grobu. Ušel sem sovražniku, ki nam je lagal in nas hujskal proti lastnim bratom in sestram. Slišal sem zopet po štirih letih lepo slovensko govorico in svobodno pesem, katero so nam krvoločni fašisti hoteli uničiti. Kako srečen sem postal zopet, vendar bi bil srečnejši, ako bi bili z mano še vsi ostali fantje, ki so še vedno med Nemci. Ako bi vedeli, kako je pri nas, bi bili gotovo že vsi v naših vrstah. Taksna je bila moja pot od Nemcev do vas tovarišev.

Globoko sem si vtisnil v spomin ta dan, kateri je bil zame dan prerojenja. Nikoli pa ne bom pozabil vas, dragi tovariši in tovarišice, ki ste me tako lepo sprejeli v vašo sredo.»

Te njegove preprосte besede najbolj živo pričajo o hudih duševnih bojih in mukah tovariša, ki je končno le našel pot do domovine in slave. Tovariš Nabernik je bil kmalu sprejet med borce tretje čete, kjer je postal požrtvovalen in priljubljen pevovodja. Naši fantje so ga zelo radi imeli, ker je znal biti tako strogo vojaški in tako priljubljeno domač. Vsakikrat, ko sem ga srečal, sem z zadovoljstvom odzdravil pozdravu borca, ki je bil tako siguren v nastopu in tako priljubljen, da ga je tudi komandir čete večkrat pohvalil.

Toda vojna vihra je drvela naprej in tretji bataljon, ki je nosil od zmage do zmage slovensko zastavo od Mostarja do Tržiča, je na svoji zmagoslavni poti pustil tudi Franca Nabernika, borca nove jugoslovanske armade.

Te vrstice naj bodo potrdilo njegovim dragim, da je Franc padel za našo domovino kot borec slavne jugoslovanske armije in ne kot suženj okupatorja. Prepričan sem, da se bodo danes ob čitanju teh vrstic borci tretjega bataljona spomnili s ponosom našega Nabernika ter ga še nadalje ohranili v spominu v neskončno dolgi in slavni vrsti naših padlih borcev.

D. B.

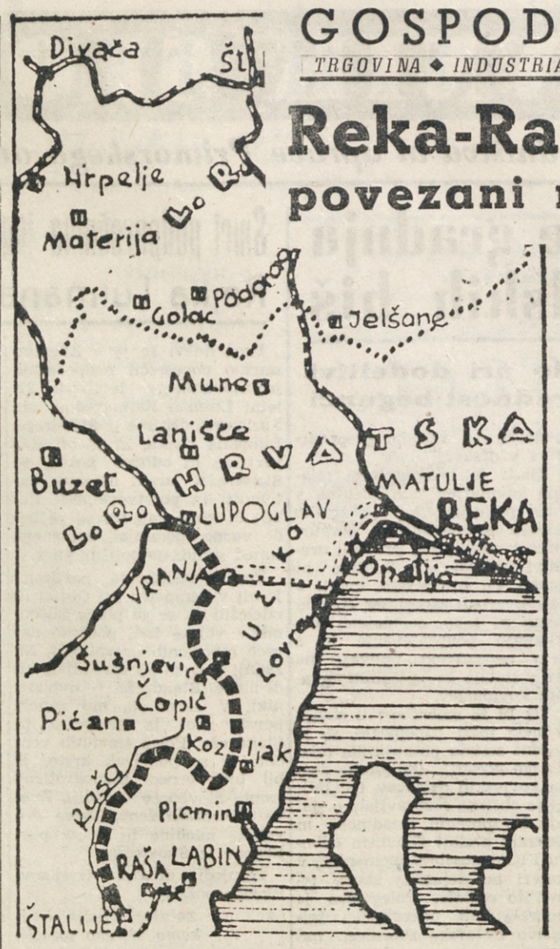

GOSPODARSTVO

TRGOVINA ◆ INDUSTRIA ◆ PROMET ◆ FINANCE

Reka-Raša-Labin povezani med seboj

Gradnja nove proge v Istri dobro napreduje - 6 kilometrov predora - Za letos 30 milijonov dinarjev investicije

Jadranska obala nima v sebi mnogo rudninskega in drugega podzemeljskega bogastva. Tla so mlajšega izvora in zato ni rud. Zemlja hrani pa vrsto koristnih surovin, ki jih kopljejo na več krajih. Na prvem mestu je premog. Izmed vseh premogovnikov je brez dvoma največji na vsej obali, pa tudi najpomembnejši, bazen črnega premoga Raša—Labin v Istri. Ti zakladi niso bili organično povezani z jugoslovanskim gospodarstvom, temveč so služili predvsem za prekomorsko gospodarstvo. Italija je te premogovnike, v razdobju med obema vojnama, zelo povezala, ker ni imela sama dovolj lastnega premoga. Izkopan premog je izvažala preko morja za potrebe svoje industrije. Šele z osvoboditvijo Istre se je pričel vključevati ta premog v jugoslovansko gospodarstvo. Ta raški premogovni bazen je izredno važen za vso jugoslovansko ekonomiko, ker je eden izmed največjih bazenov črnega visoko kaloričnega premoga, ki ga Jugoslavija drugače nima preveč, ki je pa razvoju industrije neobhodno potreben.

Ta bazen dosedaj ni bil povezan z zaledjem z direktno železniško zvezo, ker ni bil vključen v železniško omrežje. To pereče vprašanje so rešili sedaj z dograditvijo proge Lupoglav-Stalije, ki jo vidimo označeno na naši karti z debelo prekinjeno črto. Prvi odsek proge dolg 23 km so dogradili že 1. novembra. To je bil odsek Pićan-Stalije. Te dni so pa dogradili še preostali del med Pićnom in Lupoglavom, ki je na stari istrski progi Pula-Hrpelje-Divača. Nova proga meri v vsej dolžini Stalije-Lupoglav 53 km.

Vendar z dograditvijo te nove proge ni bilo dokončno rešeno vprašanje odvoza premoga. Eden izmed glavnih potrošnikov raškega premoga je Reka s svojo industrijo in kot pristanišče. Z novo progo je sicer Reka povezana s premogovnim bazenom, vendar je to povezava preko ogromnega ovinka čez Divačo in Št. Petros in ni ekonomična. Zato bodo napravili novo progo, ki bo dolga samo 17 km in bo tekla od Vranj do Matulj. Na ta način bo neposredno povezava Reka s bazenom. Nova proga bo zelo kratka a bo požrla ogromna sredstva, saj bo tekla po celih 6 kilometrov dolgem predoru pod Učko. Za letos so določili v proračunu za to ogromno 30 milijonov dinarjev. Z gradnjo predora so že pričeli. Na zemljevidu je nova proga pikčasto označena.

CENE BOMBAŽA IN VOLNE SE ŠE VEDNO DVIGAJO

Cene bombaža in volne se še vedno dvigajo. V Indiji (Sidney) se je v desetih dneh dvignila cena za 2,55 odstotkov. Volna «Comebach» in druge boljše vrste so se dvignile za deset odstotkov v primeri s ceno 8 januarja.

Na dražbi v Perthu so bile cene za okrog 15 odstotkov višje, kot na zadnji dražbi, ki je bila 23 januarja.

Tudi cene bombaža se vedno bolj dvigajo. V Aleksandriji (Egipt) so dosegle 20. februarja nov rekord: 1.14 ameriških dolarjev za libbro. (Cena egipčanskega bombaža se je dvignila od marca preteklega leta trikratno, ko je znašala 38,45 centov za libbro. To veliko povečanje cene ni toliko posledica pomanjkanja bombaža za neposredno potrošnjo ker zaenkrat pridelek prekaša potrošnjo, temveč je posledica vojne psihoze in iz nje izvirajočega ustvarjanja zalog in pa prepovedi izvoza ameriškega bombaža.

LETALA na korejski fronti

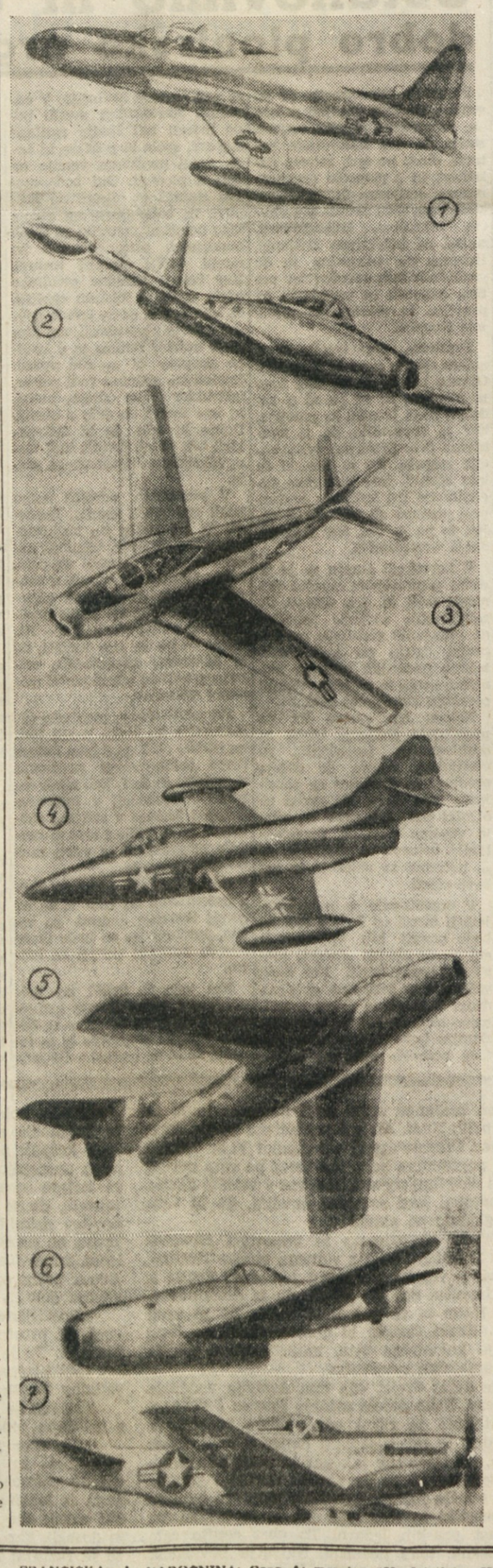

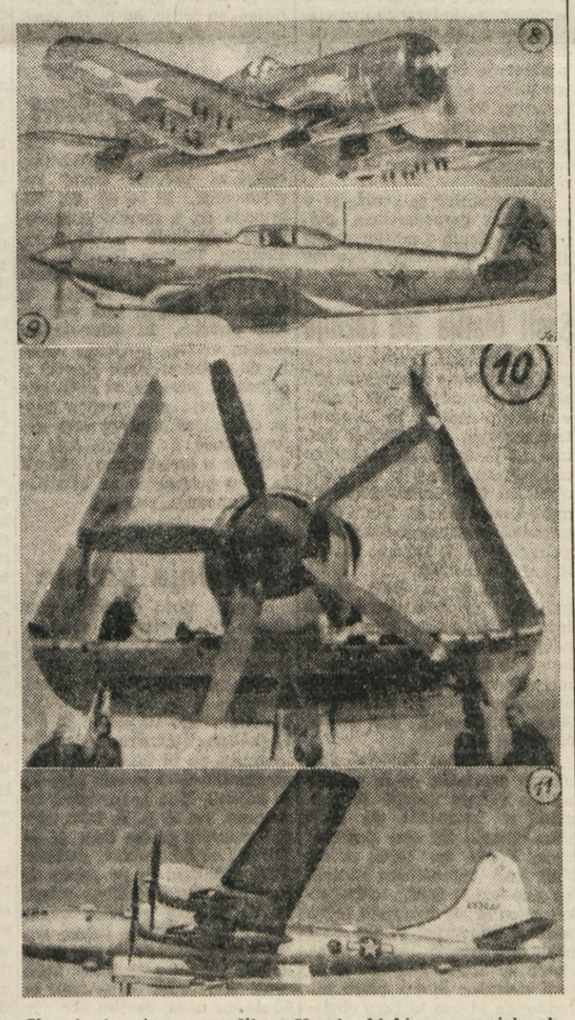

Skoraj ni vojnega poročila s Koreje, ki bi ne omenjalo obsežnega letalskega delovanja. Oba nasprotnika uporabljata veliko število letal. Severnokorejsko in kitajsko letalstvo se omejuje predvsem na defenzivne akcije, medtem ko so letalske sile OZN v nenehnih ofenzivnih poletih nad vsem korejskim ozemljem. Obe strani uporabljata nad 30 raznih tipov letal, med njimi tudi lovce na reakcijski pogon (sl. 1—6), ki so se na Koreji prvič srečali v zračnih bojih. — Že od začetka sovražnosti uporabljajo Američani reakcijske lovce Lockheed F-80 «Shooting Star» (sl. 1), ki so se jim pridružili še naslednji tipi: Republic F-84 «Thunderjet» (sl. 2), North American F-86 «Sabre» (sl. 3), ki ga smatrajo za najhitrejše lovsko letalo na svetu, in Grumman F9F «Panther» (sl. 4), ki ga uporabljajo na letalonosilkah. Kitajci pošiljajo v zračne boje reakcijskega lovca MIG-15 (sl. 5). Severni Korejci pa so že večkrat uporabili letalo JAK-15 (sl. 6). Obe letali sta sovjetskega izvora. — Od drugih letal posegajo v boje enosedežni lovci North American F-51 «Mustang» (sl. 7), na katerih letijo avstralski piloti, na nasprotni strani pa sovjetski JAK-9 (sl. 9). Poleg že omenjenih «Panthrov» se dvigajo z letalonosilk še ameriški lovci Chance-Yought «Corsair» (sl. 8) in britanski Hawker «Sea-Fury» (sl. 10), ki vzame s sklopljenimi krili v hangarju pod palubo zelo malo prostora. Vsa naštета letala so sicer lovci, namenjeni zlasti za boje v zraku, vendar pa s svojimi strojnicami, topovi, raketnimi izstrelki in lahkimi bombami posegajo tudi v boje na zemlji. Z letališč na Japonskem otočju in na otoku Okinawi pa prilete nad Korejo skoraj vsak dan štirimotorni bombniki Boeing B-29 «Superfortress» (sl. 11).

ARGENTINSKO MESO IN ANGLIJA

Iz uradnih krogov krožijo govorice, da bo Anglija uvozila večje količine argentinskega mesa. Znano je, da so se razdrla pogajanja med Anglijo in Brazilijo, zaradi previsoke cene, ki jo je po angleškem mnenju zahtevala Brazilija. Posledica tega je bila, da je v Angliji mesni tedenski obrok zmanjšan na minimum in ni večji, kot za dve škatlici vigalic na teden za osebo. Anglija je med tem časom uvozila iz Francije manjše količine mesa po znatno višji ceni, kot je zahtevala Brazilija.

Govori se, da Argentina zahteva, naj bi se bodoča pogajanja vršila v Buenos Airesu.

Argentinsko meso že pripelje v Italijo, Belgijo in Nemčijo, a sicer za višjo ceno, kot je 19 šterlingov, ki jih je zahtevala Velika Britanija.

SVETOVNA PROIZVODNJA LIGNITA

Mesečni statistični bilten OZN objavlja v eni izmed zadnjih številk pregled nad svetovno proizvodnjo lignita. Te podatke pa dopolnjuje še statistika nekaterih drugih organizacij, ki se bavijo z ugotavljanjem svetovne proizvodnje lignita. Po združenih podatkih je lestvica svetovnih proizvajalcev lignita naslednja: Največji proizvajalec so ZDA s 500.7 milijoni ton. Na drugem mestu je Sovjetska zveza z 261 milijoni ton. Sledi ji Velika Britanija s 226 milijoni ton, nato pa druge države v naslednjem vrstnem redu: Belgija itd. Svetovna proizvodnja lignita pa znaša po teh podatkih 1750 milijonov ton.

ŠPORTNI DNEVNIK

Dober dan! Predstavimo vam tržaške telovadce!

Jutri pa tekma proti Beogradu

«Stegni nogo» odmeva v dvoranj štadiona «Prvi maj». Sredi prostora stoji veliki gromovnik Miloš Stergar, ki še zadnje dni pred tekmo skuša povečati elastičnost mišic svojih učencev, ki se opotekajo v vse mogoče smeri in se jim le redko posreči dovršena «lastovka». To namreč ni tako lahka stvar.

Zgrabim za rokav prvega, ki pride v delokrog mojih rok: «Ime, rojen, začel, končal, zakaj, kako itd.», dežujejo na reveža Reinhardta vprašanja v docela policijskem stilu. Povedal pa je tole: Rojen leta 1927. Med telovadce je zašel pred petimi leti. Do telovadnega rojstva mu je pomagal ljudski peteroboj, kjer je prvič lahko pokazal svoje sposobnosti. Od tedaj je redno treniral, na vesti ima nekaj uspehov, centralni dogodek njegove telovadne kariere pa je bil padec na tilnik, ki mu je celo noč odvzel zavest. Najmočnejši je v parterju ter na bradlji.

Devana Lavrenčič je začela zgodaj; že leta 1935. Ni bila sicer to prava orodna telovadba, vendar ji je mariborski Sokol dal osnovno znanje, tako, da ji orodje v Trstu ni bilo španska vas. Leta 1947. je bila prvakinja našega ozemlja, potem vedno med prvimi. Še eno tajnost vam lahko zaupamo o njej. «Sam» Miloš je dejal: «Upajmo, da bo boljši inženir kot je telovadka». Ako poznate torej visoko kvaliteto tržaških «orodnjakov», si lahko mislite, kakšne kvalitete bo moral razvijati njen ustvarjalni genij, da bo lahko še prekosila svoje telovadne uspehe.

Lili Misculinova je še mlada. Pred letom in pol dni je začela in se takoj uvrstila kot enakovredna med staro gardo; svoj nenavadni dar je pokazala na prvi tekmi proti Mariboru, ko je popolnoma zasluženo zmagala. Poleg telovadbe se je svoj čas ukvarjala z lahko atletiko, zlasti jo je privlačeval s svojo raznovrstnostjo kros.

Pri peči je sedela boljša polovica družine Dolgan. Počiva, noče biti na tekmi preutrujena. Dobra je zlasti v parterju in na gredi.

Velik je njen napredek v zadnjem času, odkar je vklenjena v zakonske spone. Zasluge pri tem ima brez dvoma Marijan Dolgan, ki jo je vzel. Že leta 1940. je bil za svoja leta dober telovadec in sam pravi, da danes ni dosti boljši od tedanjih časov. Od samih začetkov in zarodkov povojne tržaške orodne telovadbe podpira vsaj en vogal te mogočne stavbe, tekmoval je na balkaniadi ter na mnogih medmestnih dvobojih. Je vsestranski športnik: skoči v višino 165 cm, 100 metrov preteče v 12 sekundah, meče disk, krogla in bi po svoji pojavi bil lahko odličen deseteroborec.

Najmlajša in najdaljša je Bruna Lapajne, ki z dokaj velikimi koraki, primernimi njenim nogam, krči razdalje v kvaliteti, ki jo ločijo od tovarišic. Z vztrajno vajo bo lahko prišla daleč.

Berto Bajec in Serra Roman zaključujeta tržaško vrsto. Prvi je star telovadec, ki navadno ne zataji. Edina njegova napaka je v tem, da telovadi z močjo in polaga premalo pažnje na eleganco. Serra je začetnik in še ni pokazal, kaj bi pravzaprav lahko naredil.

Nič nismo še povedali o «njem», ki vse misli, pripravi, izvede, itd. Je še v polni formi in misli ravno Beograjčanom, svojim dolgoletnim kolegom, neprijetno «zasvirati». Cel hudič je Miloš Stergar.

m. v.

Začetek svetovne ga prvenstva v umetnem drsanju

Ostra borba pri ženskah

MILAN, 23. — V «Palači ledu» se je začelo danes svetovno prvenstvo v umetnem drsanju. Nastopilo je 23 tekmovalk, ki so izvajale obvezne like. Najboljšo oceno je dobila Angležinja Janette Altwegg, druga pa je bila Francozinja Jaqueline Du Bief. Američanke, za katere se predvideva, da bodo pokazale svoje pravo znanje šele pri prostih likih, so tudi med prvimi ter bo zato borba nenavadno ostra.

Izidi: 1) Janette Altwegg (Anglija) 803,1 točk, 2) Jaqueline Du Bief (Francija) 146,7 točk, 3) Suzanne Morron (Kanada), 4) Sonia Klopfer.

NOGOMET

Dunaj - Sarajevo ?

DUNAJ, 23. — Avstrijska nogometna zveza je pozvala eno izmed jugoslovanskih mestnih reprezentanc, naj bi igrala proti enajstim najboljšim Dunajčanom v predigri tekme Avstrija-Škotska. Jugoslovani bodo verjetno poslali na Dunaj reprezentanco Sarajeva.

TAKO MISLIMO MI:

Atalanta Udinese	1
Como Torino	1
Genoa Napoli	X12
Inter Pro Patria	1
Juventus Fiorentina	1
Lazio Roma	1X
Lucchese Milan	2X
Novara Palermo	1
Padova Bologna	1
Triestina Sampdoria	1
Bari Modena	X2
Pisa Livorno	1
Salernit. Reggiana	1
Fanfulla Treviso	1
Legnano Vicenza	1

James Couttet zmagovalec v smuku, Eriksen pa v alpski kombinaciji

NOREFJELL, 23. — Francoz James Couttet je zmagal danes na holemkollenskem smuku, ki je bil na progah Norefjella, petinsedemdeset kilometrov od Osla. Njegov čas je bil 2'31"2.

Drugo mesto je pripadlo Avstrijcu Christianu Pravdi s časom 2'31"3, tretji je bil njegov sonarodnjak Senger, ki pa svoje mesto deli z obema Schneiderjema. Othmarjem, ki je Avstrijec, ter Georgesom, ki je doma iz Svice. Čas: 2'33"2.

Šesti je bil zmagovalec veleslaloma Stein Eriksen z 2'33"5. Današnji plasman mu je zadostoval za zmago v kombinaciji.

Svetovni prvak Zeno Colò je petsto metrov pred ciljem padel in se pri tem ranil po licu; nadaljeval je sicer s tekmovanjem, vendar mu je krvavo lice ves čas onemogočalo neovirano vožnjo, tako, da je rabil za progo 2'45"4.

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 1 1-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST